Ἀριθ. 600 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 28 Ἰουνίου 1887

Η ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Ἡ Κεττίγνη!... ὁποία ἀπογοήτευσις διὰ τὸν περιηγητήν, ὅστις μετὰ πολύωρον ἱππηλασίαν διὰ μέσου ἀποτόμων ὀρεινῶν ἀτραπῶν, διακρίνει τέλος μακρόθεν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Μαυροβουνίου.

— Ἐκεῖ κάτω εἶνε! σοὶ λέγει ὁ ὁδηγός, δεικνύων κτίριά τινα ἐν τῷ μέσῳ μεγάλης πεδιάδος κυκλουμένης γύρωθεν ὑπὸ φαλακρῶν καὶ ἀγρίων ὀρέων.

— Ποῦ;... Καὶ τὸ βλέμμα διέρχεται ὑπὲρ τὰς ἀχυροσκεπεῖς στέγας τῶν πενιχρῶν οἰκίσκων, προσπαθοῦν νὰ ἴδῃ μακρὰν σκιαγραφουμένην πόλιν τινά.

Ἀλλ' εἰς μάτην! δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο.

Ἐκεῖ εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ λαοῦ τούτου, τοῦ πεφημισμένου διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν του, τοῦ λαοῦ, οὗτινος αἱ πολεμικαὶ ἰαχαὶ τοσοῦτον σκληρῶς ἀντηχοῦσι ἑκάστοτε εἰς τὰ τουρκικὰ ὦτα. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀθλίας ταύτης κώμης πολλάκις ἐτάραξε τὴν ἡσυχίαν τοῦ πανισχύρου αὐτοκράτορος τῶν Ὀθωμανῶν.

* * *

Ἡ πόλις σύγκειται ἐκ δύο ὁδῶν, σχηματιζουσῶν σταυρόν· ἡ σημαντικωτέρα αὐτῶν εἶνε προέκτασις τῆς ὁδοῦ τοῦ Καττάρου, ἀπολήγει δ' εἰς τὸ πανδοχεῖον ἢ *Λοκάνδαν*, ἄρρυθμον μονώροφον οἰκοδόμημα, πρὸ τοῦ ὁποίου τελειώνει ἡ πόλις. Οἰκοδομὴ μὲ ὄροφὴν εἶνε ἐξαίρεσις ἐν Κεττίγνῃ! Αἱ λοιπαὶ οἰκίαι εἰσὶν ἁπλαῖ καλύβαι, ἀποτελοῦνται ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου διαμερίσματος, ὅπερ χρησιμεύει ἐν ταὐτῷ ὡς ἑστιατόριον, μαγειρεῖον, κοιτὼν καὶ σταῦλος. Εἶνε δὲ ᾠκοδομημέναι ἀκαλλῶς, διὰ λίθων ἀπελεκήτων καὶ χώματος· ἡ πορσελάνη καὶ ἡ ἄσβεστος εἰσὶν ἐντελῶς ἄγνωστοι. Εἰς πολλὰς οἰκίας, ἡ θύρα χρησιμεύει καὶ ὡς παράθυρον ἢ τὸ παράθυρον καὶ ὡς θύρα, ὅπως προτιμᾶτε. Ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἐπρονόησε περὶ δύο ἐξόδων ἀφοῦ ἐν ἀνάγκῃ μία ἀρκεῖ εἰς αὐτόν.

Ἡ Κεττίγνη περιλαμβάνει ἐν ὅλῳ 80—100 οἰκίας καὶ κατοικεῖται ὑπὸ χιλίων ψυχῶν. Ἡ πόλις ἔχει μῆκος 300 περίπου μέτρων, πλάτος δ' 100. Ἄξιόν τι λόγου μνημεῖον δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ, πλὴν ἴσως τοῦ μικροῦ ἐκείνου πύργου, τοῦ ἐγειρομένου ἐπὶ τῆς κλιτύος λοφίσκου, τοῦ πύργου τῶν *Κραγίων*, ὅστις ἐπαναφέρει εἰς τὸν νοῦν τοσαύτας ἀπαισίους ἀναμνήσεις. Ἐν τῷ πύργῳ τούτῳ ἐξετίθεντο αἱ κεφαλαὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον φονευομένων Τούρκων. Ἐκτὸς τούτου δυνάμεθα νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τὸ *Μοναστήριον* προσκεκολλημένον ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ πανυψήλου ὄρους Λόφτσεν, ὅπου κατοικεῖ ὁ μητροπολίτης, ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῆς ἡγεμονίας, καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ Bigliardo, ὅπερ χρησιμεύει σήμερον ὡς τυπογραφεῖον. Τὸ Bigliardo τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὀφείλει εἰς τὴν καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐνεποίησεν ποτὲ ἡ εἰς Κεττίγνην μεταγωγὴ σφαιριστηρίου προωρισμένου διὰ τὸν πρίγκηπα Δανιήλ, τὸν προκάτοχον τοῦ νῦν ἡγεμόνος· πεντήκοντα ἄνθρωποι ἐχρειάσθησαν πρὸς μεταφορὰν τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἀντικειμένου, τοῦ ὁποίου οἱ γηραιότεροι τῶν κατοίκων τοῦ Μαυροβουνίου τηροῦσιν εἰσέτι τὴν μνήμην.

* * *

Ἡ μόνη οἰκοδομή, ἥτις ἔχει ὄψιν κἄπως πεπολιτισμένην, εἶνε τὸ παλάτιον. Ἀναμιμνήσκει ἀστικάς τινας οἰκοδομὰς τῶν περιχώρων τῶν μεγαλοπόλεων. Οὔτε σχέδιόν τι, οὔτε κομψότης καμμία. Φαντάσθητε κτίριον συγκείμενον ἐκ κεντρικῆς οἰκοδομῆς καὶ δύο συνεστραμμένων πτερύγων, περιφραγμένον δὲ πανταχόθεν διὰ τειχῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως εὑρίσκεται εἰς ἐντελῆ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐξωτερικόν.

Εἰσέλθωμεν εἰς αὐτό.

Διερχόμεθα ἀντιθάλαμον, διακεκοσμημένον διὰ πανοπλιῶν καὶ ἀνερχόμεθα εὐθυτενῆ καὶ ἀπότομον κλίμακα, φέρουσαν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, εὐρὺ τετράγωνον δωμάτιον πολυτελῶς διεσκευασμένον. Οἱ τοῖχοι καλύπτονται διὰ Γοβελινείων ταπήτων, ποικιλλόντων πρὸς ὡραῖα ἀνατολικὰ καταπετάσματα. Δεξιόθεν εὑρίσκεται, εἰς φυσικὸν μέγεθος, ἡ εἰκὼν τοῦ πρίγκηπος Δανιήλ, προκατόχου καὶ θείου τοῦ Νικολάου, τῆς πριγκιπίσσης Δαρίγκας χήρας τοῦ Δανιήλ· ἀριστερόθεν δὲ αἱ εἰκόνες τοῦ Τσά-

ρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Β', τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας, τοῦ *βλαδίκα* Πέτρου τοῦ Β', τοῦ Μαυροβουνιώτου ἥρωος Μίρκου Πέτροβιτς πατρὸς τοῦ ἡγεμόνος, τῆς πριγκιπίσσης Μιλένας συζύγου αὐτοῦ κτλ. Πάσας τὰς εἰκόνας ταύτας ἔγραψεν ὁ διάσημος Τσέχος ζωγράφος Σερμάκ, ὅστις κατέστησε δημοτικὰς ἐν Εὐρώπῃ τὰς σκηνὰς τοῦ μαυροβουνιωτικοῦ βίου. Βλέπει τις, πρὸς τούτοις, ἔπιπλα καλλιτεχνικά, μεγίστης ἀξίας, κομψοτεχνήματα ἐκ πορκελάνης ἢ ὀρειχάλκου δωρηθέντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ Ρώσσων μεγιστάνων, θαυμαστῶν τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ γενναίου τούτου ἔθνους. Ἰδοὺ αἴφνης ἐπί τινος τραπέζης λαμπρὸν ἀργυρότευκτον *σαμοβάρι* προσενεχθὲν εἰς τὸν ἡγεμόνα Νικόλαον ὑπὸ τοῦ πανσλαβιστικοῦ κομιτάτου, κατὰ τὸ εἰς Μόσχαν ταξείδιόν του, ἐν ἔτει 1869.

Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν εὑρίσκονται δύο ἄλλαι αἴθουσαι, συνεχόμεναι πρὸς τὴν πρώτην, διακεκοσμημέναι δὲ μετ' ἴσης πολυτελείας. Ἀλλὰ ἐκ τοῦ ἀφειδοῦς τούτου πλούτου ἐλλείπει ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκείνη διαρρύθμισις, ἡ δεξιότης τῆς συναρμογῆς, ἡ προσδίδουσα ἰδιάζοντα χαρακτῆρα εἰς αἴθουσάν τινα. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ μαυροβουνιωτικὴ ἀγροικία ἐλάχιστα δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν σημασίαν τῶν ἀσημάντων ἐκείνων μικρολογημάτων, ἅτινα πολλάκις μεταβάλλουσι μικρὰν παρισινὴν αἴθουσαν εἰς ἀριστοτεχνικὸν ὑπόδειγμα φιλοκαλίας.

Εἰσχωρῶν τις ἐνδότερον εἰς τὸ παλάτιον ὑφίσταται ἐντύπωσιν δυσπερίγραπτον. Ἐξ ἑνὸς αἰσθάνεταί τις ἑαυτὸν ἐν μέσῳ τόπου ἀπολιτίστου καὶ κάπως μυστηριώδους. Ἡ βαρβαρότης περιβάλλει ὑμᾶς πανταχόθεν· αἱ οἰκίαι ἃς εἴδατε εἶνε οἰκοδομαὶ ἀρχαϊκαὶ ὡς τὰ ἤθη τῶν ἐνοίκων αὐτῶν. Ἐξ ἑτέρου, εἰσδύοντες εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἡγεμόνος, εὑρίσκεσθε αἴφνης ἐν μέσῳ αἰθουσῶν πολυτελῶν, ὧν οἱ θαμῶνες ἐκφράζονται εἰς γλῶσσαν ἐκλεκτὴν καὶ ὁμιλοῦσι τὴν γαλλικήν, ἣν γινώσκουσι καὶ αὐταὶ αἱ μικραὶ ἡγεμονίδες. Νομίζετε ὅτι ἀναστρέφεσθε μετ' ἀνθρώπων πεπολιτισμένων καὶ ἀνευρίσκετε τὴν Εὐρώπην ἐν τοῖς λόγοις τῶν συνομιλητῶν σας, οἵτινες σᾶς ἐρωτῶσι μετὰ συμπαθοῦς περιεργείας περὶ τῶν τελευταίων εἰδήσεων τῆς εὐρωπαϊκῆς πόλεως, ἐξ ἧς ἔρχεσθε.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ ἐν τῷ παλατίῳ βίου ἃς ἐξετάσωμεν τοὺς ἐνοίκους αὐτοῦ.

*
* *

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἡγεμόνος πολλάκις περιεγράφη. Ἡ φωτογραφία καὶ αἱ εἰκονογραφημέναι ἐφημερίδες κατέστησαν δημοτικὴν τὴν ἀρρενωπὴν αὐτοῦ μορφήν. Ὁ Νικόλαος Πέτροβιτς Νιέγος, ὃν ἐν Εὐρώπῃ καλοῦσι συνηθέστερον Νικήταν, ἔχει νῦν ἡλικίαν τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἐτῶν. Εἶνε ἀνὴρ μὲ τρόπους ἐλκυστικοὺς καὶ ἦθος ἐλευθέριον καὶ εὐγενές. Εἶνε ὑψηλὸς καὶ κατά τι προγάστωρ. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου εἰσὶν ἐκφραστικά, ἡ κόμη δασεῖα καὶ μέλαινα, οἱ ὀφθαλμοὶ ὀξεῖς καὶ ζωηροί. Ἡ φωνὴ εἶνε γλυκεῖα καὶ συμπαθής. Ὁ ἡγεμὼν τρέφει μύστακας, φέρει δὲ καὶ παραγναθίδας, ὡς ὁ Τσάρος Ἀλέξανδρος ὁ Β'. Ἡ φυσικὴ αὐτοῦ ρώμη εἶνε φοβερά, ἡ σωματικὴ δὲ δεξιότης παροιμιώδης. Θεωρεῖται ὡς ἄριστος σκοπευτὴς καὶ ἱππεύς. Ἡ ἡγεμὼν φέρει πάντοτε τὴν ἐθνικὴν στολήν, συγκειμένην ἐκ τῆς *γούνιας*, λευκομάλλου χειριδωτοῦ χιτῶνος, καθήκοντος μέχρι γονάτων, ἀνοικτοῦ δ' ἔμπροσθεν, οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται εἶδος σταυρωτοῦ ὑπενδύτου ἐρυθροῦ, καὶ πλατείας ἀναξυρίδος ἐξ ἐρέας κυανῆς. Ὡς κάλυμμα τῆς κεφαλῆς χρησιμεύει ἡ *κάπα*, εἶδος ἐρυθροῦ πίλου ἄνευ γύρων, περιυφασμένου κατὰ τὸ ἄκρον διὰ μαύρης μετάξης. Τὸ ἔνδυμα τοῦτο φέρουσι πάντες οἱ Μαυροβούνιοι ἀπαραλλάκτως, ποικίλλουσι δὲ μόνον ἡ δαψίλεια καὶ ὁ πλοῦτος τῶν κοσμημάτων, ἀναλόγως τοῦ φέροντος.

Ὁ ἡγεμὼν ἐξεπαιδεύθη ἐν Παρισίοις ἐν τῷ λυκείῳ τοῦ Μεγάλου Λουδοβίκου, γινώσκει δὲ ἄριστα τὴν γαλλικὴν καὶ τρέφει ζωηρὰν συμπάθειαν πρὸς τὴν Γαλλίαν. Τῷ 1860 ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ βοεβόδα ἢ ἀρχιστρατήγου Πέτρου Βοῦκοτιτς.

Ἡ πριγκήπισσα Μιλένα Νικολέβνα εἶνε ἡλικίας τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς εἶσι λεπτότατα. Τὸ πρόσωπον περιβάλλεται ὑπὸ πυκνῆς μελαίνης κόμης, δύο δὲ μεγάλοι ὑγροὶ καὶ μαῦροι ὀφθαλμοὶ προσδίδουσιν αὐτῇ ἄρρητον θέλγητρον. Πρὸ δεκαετίας, ἡ ἡγεμονὶς ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ περικαλλεστέρα ἐν Μαυροβουνίῳ γυνή, ἀλλὰ ἡ μητρότης—ἡ ἡγεμονὶς εἶνε μήτηρ δέκα τέκνων (1)—ἠμαύρωσε κάπως τὸ κάλλος τῆς μορφῆς της. Οἱ τρόποι της εἶσι γλυκεῖς, προσηνεῖς, καὶ τὸ ἦθός της δὲ συμπαθέστατον.

Ἡ πρεσβυτέρα τῶν τέκνων της πριγκήπισσα Ζόρκα (Αὐγή) ἥτις ἐξεπαιδεύθη ἐν Πετρουπόλει ἐνυμφεύθη τὸν πρίγκηπα Καραγεώργεβιτς, μνηστῆρα τοῦ σερβικοῦ θρόνου. Ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου, πρίγκηψ Δανιήλ, εἶνε νῦν ἐκκαιδεκαέτης. Εἶνε μείραξ εὔρωστος καὶ εὐφυής, πρὸς ὃν ὁ πατήρ του τρέφει ἰδιάζουσαν ἀγάπην.

Δὲν πρέπει νὰ προσδοκᾷ τις ὅτι ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου θὰ ἀνεύρῃ τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τυπικὴν καὶ γνωστὴν διαδοχὴν τῶν γεγονότων, τῶν ἀ-

Σ. Μ. Ἐσχάτως ἀνηγγέλθη ὅτι ἡ πριγκήπισσα Μιλένα ἔτεκε καὶ ἄλλην θυγατέρα.

ναποσπάστων ἀπὸ τοῦ βίου τῶν ἄλλων ἡγεμόνων. Εἰς αὐτοὺς τὰ συμβούλια καὶ αἱ ἀκροάσεις, τὰ θέατρα καὶ αἱ διασκεδάσεις, ἡ περιωρισμένη τῆς αὐλῆς ἐθιμοτυπία· εἰς ἐκεῖνον, τοὐναντίον, ὁ ἐλεύθερος τῶν βουνῶν ἀήρ, ἡ καταφρόνησις τῆς εὐμαρείας, ἡ χαρὰ τοῦ ἀπροόπτου, ἡ εὐδαιμονία ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἀνεξαρτησίᾳ.

Μετὰ τὴν ἔγερσίν του, ἥτις συνήθως γίνεται ἀργά, ὁ πρίγκηψ Νικόλαος μεταβαίνει εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὅπου ἢ ἐργάζεται κατ' ἰδίαν ἢ μετέχει τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου. Κατόπιν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων του, ὁ πρίγκηψ περιέρχεται τὴν μικρὰν αὐτοῦ πρωτεύουσαν, οἰκείως δεχόμενος πάντα ὑπήκοόν του, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ τύχῃ ἀκροάσεως παρ' αὐτῷ, ὅπως τῷ ἐκθέσῃ τὰ παράπονά του. Πολλάκις ἡ ἡγεμονικὴ συνοδεία σταθμεύει πρὸ τοῦ δημοσίου ἐστιατορίου· εὐρὺς κύκλος σχηματίζεται πέριξ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις καθήμενος, ὡς ἐν σκηνῇ τινι τῆς Γραφῆς, ἐπὶ τοῦ χείλους, ἀκροᾶται εὐμενῶς τῶν ὑποβαλλομένων αὐτῷ αἰτημάτων.

Τὸ σύντομον οἰκογενειακὸν πρόγευμα, ὅπερ γίνεται περὶ τὴν μεσημβρίαν, διαδέχεται ὕπνος, παρατεινόμενος μέχρι τῆς τρίτης ἢ τετάρτης ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, τότε δὲ ὁ πρίγκηψ, καιροῦ ἐπιτρέποντος, ἱππεύει καὶ εἴτε μόνος εἴτε ἐν συνοδίᾳ μεγιστάνων τινῶν περιέρχεται τὴν πεδιάδα τῆς Κεττίγνης. Πρὸς τὴν ἑσπέραν ὁ πρίγκηψ ἐπανέρχεται ἐκ νέου εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πρωτευούσης, ἐν ᾗ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπικρατεῖ ζωηρὰ κίνησις ἕνεκα τῶν ἀφικνουμένων ἐκ Καττάρου καὶ Ριέκας καὶ τῶν ὁμίλων τῶν ματαιοσχόλων, οἵτινες, μὲ τὸ *τσιμπούκιον* εἰς τὸ στόμα, ἐπιδεικνύουσι ἀλαζονικῶς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἀτόμου των, τὰ ἀποστίλβοντα ὅπλα των καὶ τὰς χρυσοκεντήτους στολάς των. Διὰ τοὺς ξένους ἡ Κεττίγνη κατὰ τὴν ὥραν ταύτην παρέχει πρωτότυπον θέαμα. Ὅταν δὲ δὲν μεσολαβήσῃ καιρός, ὅπως ἡ ἐντύπωσις ἣν λάβῃ τις ἐκεῖθεν ψυχρανθῇ ἐκ τῆς συναφείας πρὸς σκηνὰς ἧττον τερπνάς, ἀποκομίζει περὶ τῆς πρωτευούσης τοῦ Μαυροβουνίου ἀνάμνησιν πλήρη θελγήτρου, ὅλως ἀνατολικοῦ.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον παρακάθηνται ξένοι τινὲς καὶ οἱ ἀνώτατοι τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ποικίλλει κάπως τὴν μονοτονίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἀλλ' ἡ διάρκεια αὐτοῦ εἶνε βραχεῖα, καίτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐδεσμάτων εἶνε συνήθως μέγας, διότι ἡ ποιότης τοῦ γεύματος κρίνεται ἀναλόγως τῆς ποικιλίας τῶν παρατιθεμένων φαγητῶν. Ἅμα τῇ ἀρχῇ τοῦ γεύματος δὲν εἶνε ἀσύνηθες νὰ κομισθῇ σακχαρόπηκτόν τι λίχνευμα. Ὁ ξένος ὑποθέτει δικαίως ὅτι πρόκειται νὰ ἐγερθῶσι τῆς τραπέζης μετ' ὀλίγον, ὅτε προσάγεται νέον ἔδεσμα, οὗ ἕπεται ἄλλο γλυκύπηκτον καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὁ ἡγεμών, διατηρῶν ἀκόμη ἐπιχωριάζοντά τινὰ ἔθιμα, δὲν ἐγγίζει πολλὰ ἐκ τῶν παρατιθεμένων ἐδεσμάτων, ἀλλὰ ζητεῖ τεμάχιον *κοστραδίνας*, ἤτοι κρέατος αἰγὸς καπνιστοῦ,—τοῦτο εἶνε τὸ ἐθνικὸν φαγητόν— ὅπερ καταβροχθίζει μετ' ὀρέξεως, καταλείπων τοὺς ἐπιζητήτους ὑπὸ τῶν γαστριμάργων μαγειρικοὺς συνδυασμοὺς εἰς τοὺς συνδαιτυμόνας του.

Ἀφοῦ οἱ ἐπίσημοι κεκλημένοι, μετὰ βραχεῖαν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀνάπαυλαν, ἀποχωρήσωσιν, ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ οἰκεῖοι τῶν Ἀνακτόρων μεταβαίνουσιν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σφαιριστηρίου καὶ τῶν παιγνιδίων. Ἐν αὐτῇ παραμένουσι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου φυλλολογοῦντες τοὺς τελευταίους ἀριθμοὺς τῶν γαλλικῶν σατυρικῶν φύλλων, τέρψις τὴν ὁποίαν προθύμως διακόπτει ὁ ἡγεμών, ἵνα διηγηθῇ πρὸς τοὺς παρισταμένοις εὐφυές τι ἀνέκδοτον ἢ ἀθῶον λογοπαίγνιον. Ὁ πρίγκηψ, ὅστις ἐγείρεται λίαν βραδέως, κοιμᾶται δὲ καὶ τὴν μεσημβρίαν ἱκανὰς ὥρας, δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου· διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἀποχωρεῖ εἰς τὰ δωμάτιά του πρὶν ἢ ἐξαντλήσῃ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις τῆς *καραμβόλας* ἢ τοῦ *οὐίστ*. Καθὼς πάντες οἱ Μαυροβούνιοι καὶ ὁ ἡγεμών των εἶνε παίκτης ἐμμανής. Ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ του δὲ ὡσαύτως ἀριθμεῖ ἀντιπάλους μεγάλης ἀξίας. Μεταξὺ αὐτῶν μνημονεύω τὸν ἐξάδελφόν του Στάγκον Ράδονιτς, ὅστις ἐσπούδασεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τοῦ Ἁγ. Κύρου, ἐν Γαλλίᾳ, τώρα δὲ διευθύνει τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς ἡγεμονίας. Εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν, ἐκτὸς τοῦ διπλωμάτου, παρακάθηται καὶ ὁ Μπόγιο Πέτροβιτς, ἐξάδελφος τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἀπολαύει ἐν Μαυροβουνίῳ ἐξαιρετικῆς τιμῆς, διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀνδρείαν. Χάρις εἰς αὐτόν, εἰς αὐτὸν καὶ μόνον, πολλάκις ἡ νίκη ἔστεψε τὰ ὅπλα τοῦ ὀλιγαρίθμου τοῦ ἡγεμόνος στρατοῦ. Εἶνε ἀνὴρ τεσσαρακοντούτης περίπου, ἰσχνὸς τὴν ὄψιν, ἀλλὰ πεπροικισμένος δι' ἐκτάκτου σωματικῆς ρώμης.

*
* *

Ἐκτὸς τῶν γευμάτων, τὸν ἀνακτορικὸν βίον φαιδρύνουσι καὶ αἱ κατὰ καιροὺς τελούμεναι ἐπίσημοι τελεταί. Ἄλλοτε γεννᾶται νέον τέκνον τοῦ ἡγεμόνος, ἄλλοτε πανηγυρίζεται ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, τοῦ προστάτου τῶν Πέτροβιτς, ἄλλοτε πάλιν ἔκτακτόν τι πολιτικὸν γεγονὸς φέρει εἰς Κεττίγνην τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν μεγάλων δυνάμεων. Οὕτως ἔναυλοι εἶνε ἀκόμη εἰς τὴν μνήμην παντὸς Μαυροβουνίου αἱ λαμπραὶ ἑορταὶ αἱ δοθεῖσαι πρὸς τιμὴν τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς τῆς διαχαράξεως τῶν ὁρίων.

Ὁ στρατηγὸς Κάουλβαρς, αὐτὸς οὗτος ὁ διαδραματίσας ἐσχάτως τόσον σημαντικὸν πρόσωπον ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐξεπροσώπει κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὴν ρωσσικὴν κυβέρνησιν.

*
* *

Αἱ μεγάλαι τελεταὶ τελοῦνται μετὰ πομπῆς, ἀγνώστου εἰς τὴν δυσμικὴν Εὐρώπην. Νύκτα τινὰ ἀφυπνίσθην βιαίως ὑπὸ φοβεροῦ πατάγου, παρεμφεροῦς πρὸς βροντήν. Ἐπειδὴ ἀφ' ἑσπέρας ἔπνεεν ἄνεμος σφοδρός, ἐνόμισα ὅτι ἐξερράγη θύελλα, ἐκ τῶν συνήθων ἐν Κεττίγνῃ. Ἀστραπαὶ φωτίζουσαι κατὰ διαλείμματα τοὺς τοίχους τοῦ δωματίου μου ἐκράτυναν τὴν εἰκασίαν ταύτην. Ἡτοιμαζόμην λοιπὸν νὰ κοιμηθῶ ἐκ νέου, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ θόρυβος ὄχι μόνον παρετείνετο, ἀλλὰ καὶ ἐπετείνετο, ἠναγκάσθην νὰ παραιτηθῶ τοῦ σκοποῦ μου. Ἔτεινα τὸ οὖς καὶ μετ' ὀλίγον ἐνόησα ὅτι δὲν προέκειτο παντελῶς περὶ καταιγίδος. Τί συνέβαινε λοιπὸν εἰς τὰς τρεῖς τῆς πρωΐας; Διηυθύνθην πρὸς τὸ παράθυρον· ἡ νὺξ ἦτο ζοφερά. Λάμψεις ἀσυνήθεις φωτίζουσιν ἀγριωπῶς τὰς οἰκίας. Παρατηρῶ καλλίτερον, ἀκροῶμαι προσεκτικώτερον. Οὐδεμία ἀμφιβολία Ὁ κρότος προήρχετο ἐκ πυροβολισμῶν. Αἱ ἀστραπαί, τὰς ὁποίας ἔβλεπον, ἦσαν αἱ ἀναλαμπαὶ τῆς πυρίτιδος. Τί ἄρά γε συνέβαινεν εἰς τοιαύτην ὥραν; Οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν ἀδιαλείπτως καὶ ἡ ἠχὼ τῶν πέριξ ὀρέων ἐπαναλαμβάνουσα αὐτοὺς ἐδιπλασίαζε τὴν ἔντασίν των. Αἴφνης εἰς τὴν συναυλίαν προστίθεται καὶ ὁ κώδων τοῦ πύργου τῶν Κρανίων, μετ' αὐτὸν δὲ καὶ οἱ κώδωνες τοῦ Μοναστηρίου. Βεβαίως ἐσκεπτόμην κάτι φοβερὸν συμβαίνει. Ἐν τῷ οἰκήματί μου, ὅπου συνήθως σιγὴ βαθεῖα ἐπεκράτει μέχρι πρωΐας, ἀναβαίνουν καταβαίνουν, περιπατοῦν, τρέχουν, ἀνοίγουν, κλείουν τὰς θύρας, ὁμιλοῦν, φωνάζουν. Οἱ πυροβολισμοὶ ἀντηχοῦσι καὶ ὑποκάτω εἰς τὸ παράθυρόν μου. Ἦτο πλέον τὸ ἄκρον ἄωτον. Ἐνδύομαι ἐν σπουδῇ καὶ πηγαίνω νὰ ἀνοίξω τὴν θύραν, ὅτε ἀκούω κάποιον ἔξωθεν κρούοντα. Ἦτο αὐλικός τις θεράπων, φέρων τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος:

— «Ἡ πριγκίπισσα ἐγέννησεν υἱόν».

Ὅλως ἀδαὴς τῶν μαυροβουνιωτικῶν ἐθίμων ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσω οἴκοθεν τὴν αἰτίαν τῶν πυροβολισμῶν. Οὕτω λοιπὸν ἐπανηγύριζαν τὰς ἡγεμονικὰς γεννήσεις! Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ ξένος ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐθισθῇ πρὸς τοιαῦτα ἔθιμα. Ὁ πρῶτος πυροβολισμὸς ἐρρίφθη ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ παλατίου. Οἱ Κεττίγνιοι δ' ἐννοήσαντες τὴν σημασίαν αὐτοῦ, ἔσπευσαν ἀμέσως νὰ πανηγυρίσωσι, κατὰ τὸ σύνηθες αὐτοῖς, τὸ ἐπίσημον γεγονός. Ἡ χαρὰ ἦτο τόσον μεγαλειτέρα, καθ' ὅσον ἐφοβοῦντο μὴ γεννηθῇ κόρη. Τὴν κόρην τὴν στέλλει ὁ διάβολος·—τὸν υἱὸν δὲ ὁ Θεός. Ἡ μικρὰ ὑπόληψις ἧς τυγχάνει ἐν Μαυροβουνίῳ ἡ γυνὴ ἐξηγεῖ τὴν γνώμην ταύτην. Ἡ γέννησις κόρης εἶνε λυπηρὸν γεγονός, ὅπερ ὁ λαὸς θεωρεῖ ὡς τιμωρίαν οὐρανόπεμπτον. Διὰ τοῦτο ὅσον μεγάλη εἶνε ἡ χαρὰ εἰς τὴν οἰκίαν ὅταν γεννᾶται υἱός, τοσαύτη εἶνε ἡ ἀπελπισία ἥτις εἰκονίζεται ἐπὶ τῶν προσώπων, ὅταν γεννᾶται κόρη. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει θεωρεῖται ὕβρις τὸ νὰ συγχαρῇ τις τὸν πατέρα. Ἐὰν ἐρωτηθῇ, ἐξομολογεῖται τὸ ἀτύχημά του μετ' ἀμηχανίας καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὕτως,

— Μὲ τὸ συμπάθειο κορίτσι..

Ὁ ἡγεμὼν ὑποβάλλεται καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ζυγὸν τῆς τοιαύτης προλήψεως. Γεννωμένης αὐτῷ κόρης, ἐπὶ ἡμέρας καθίσταται ἀφανὴς καὶ ἐπὶ ἑβδομάδας τὸ γεγονὸς τηρεῖται μυστικόν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἄλλως, διὰ τὸν ἡγεμόνα ἡ πρόληψις συνεδυάζετο καὶ πρὸς πολιτικὸν λόγον. Ὁ πρίγκηψ Νικήτας, πατὴρ πολλῶν θυγατέρων, εἶχεν ἕνα μόνον υἱὸν καὶ διακαῶς ἐπεθύμει νὰ προλάβῃ πᾶν ἐνδεχόμενον, ἐξασφαλίζων θετικώτερον τὴν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου αὐτοῦ μετὰ θάνατον.

* * *

Καὶ ἀφοῦ ἐξημέρωσεν οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν, ἐξηκολούθησαν δὲ καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας δυστυχοῦς τινος σαλπιγκτοῦ, ὅστις ἐπανειλημμένως διὰ σαλπισμάτων ἐκάλει τοὺς κατοίκους νὰ καταπαύσωσι τὸ πῦρ.

Ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἐψάλη δοξολογία, διὰ τὸ εὐτυχὲς γεγονός. Ἐν τῇ πλατείᾳ διένειμον ρακήν. Ἔωθεν ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἦτο ἐπὶ ποδὸς, ἀνακρούουσα ἀκαταπαύστως τὸν ρωσσικὸν καὶ τὸν μαυροβουνιωτικὸν ὕμνον, ἀλλὰ ἕνεκα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν μουσικῶν, ὡς φαίνεται, ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν ἦτο μᾶλλον ἐπίψογος ἢ τὸ σύνηθες. Ὁ μουσικὸς οὗτος θίασος, πρὸ διετίας ἢ τριετίας συσταθεὶς, διελύθη ἀμέσως κατόπιν· τοιαύτη ἦτο ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μαρτυρηθεῖσα παρ' αὐτοῦ θορυβώδης ἀνικανότης. Μετὰ μεσημβρίαν οἱ νέοι ἐξετέλεσαν διάφορα παιγνίδια, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ περιεργότερον ἦτο τὸ ἑξῆς. Ἑκατοστὺς ἐξ αὐτῶν κατέλαβον λόφον τινά, ἀνετέθη δ' εἰς ἕτερον ἄγημα νὰ τοὺς ἐκτοπίσῃ ἐκεῖθεν. Ἑκάτερον τῶν στρατοπέδων εἶχεν ἰδιαιτέραν σημαίαν, ἣν ἔπρεπε μεθ' ἡρωϊσμοῦ νὰ διαφυλάξῃ. Πράγματι δὲ ὁποῖον σθένος, ὁποία ζέσις, ὁποῖος ἐνθουσιασμός, ἀνεπτύχθη κατὰ τὸν ἀγῶνα! Ἡ πλαστὴ αὕτη μάχη ἠδύνατο νὰ δώσῃ ἰδέαν ἀκριβῆ περὶ τῶν μαυροβουνιωτικῶν πολέμων. Ἡ Κεττίγνη ἐσπαιοστολίσθη ὁλόκληρος· πανταχοῦ ἐκυμάτιζον, πλαταγοῦσαι εἰς τὴν δροσερὰν αὔραν, ἡ ρωσσικὴ καὶ ἡ μαυροβουνιωτικὴ σημαία. Τὴν ἑσπέραν ἐφωταγωγήθη ἡ πόλις. Εἰς ἕκαστον τῶν παραθύρων δᾶδες καὶ φανοί, εἰς τὰς ὁδοὺς δὲ καὶ τὴν πεδιάδα μεγάλαι πυραί. Ἀλλὰ τὸ γραφικώτερον θέαμα παρεῖχον αἱ μεταξὺ τῶν πτυχῶν καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ἀνημμέναι πυραί.

Τὸ βάπτισμα ἐγένετο ἕνα μῆνα κατόπιν. Ὑπῆρξε δὲ ἀφορμὴ νέων ἀναριθμήτων διασκεδάσεων. Ἀνάδοχος ἦτο ὁ μέγας δοὺξ Τσάρεβιτς, ὅστις ἔκτοτε ἐγένετο ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Γ' καὶ ὁ ὁποῖος ἀντεπροσωπεύθη, κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην, ὑπὸ ἀνωτέρου τινὸς ὑπαλλήλου, τοῦ κόμητος Τσερεμέτιεφ. Ὁ πλούσιος οὗτος ἀριστοκράτης μοὶ ἐφάνη πολὺ ἐκπλαγεὶς ἀπὸ τὴν ἀπίστευτον πενιχρότητα τῆς πρωτευούσης τοῦ Μαυροβουνίου Ἡ ἀνάδοχος δι' ἀντιπροσώπου παρασταθεῖσα καὶ αὕτη ἦτο ἡ μεγάλη δούκισσα Μαρία τοῦ Ἐδιμβούργου.

Τὸ βάπτισμα τῶν ὀρθοδόξων διαφέρει τοῦ τῶν καθολικῶν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ νεογνόν, ἀντὶ νὰ ραντισθῇ ἁπλῶς δι' ἁγιάσματος, βυθίζεται ὁλόκληρον ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Κακόβουλοί τινες δὲ ἐκ τοῦ ἐθίμου τούτου λαμβάνοντες ἀφορμὴν, λέγουσιν ὅτι οἱ Μαυροβούνιοι, χάρις εἰς τὸ βάπτισμα, δὲν ἀποθνήσκουσιν χωρὶς νὰ λουσθῶσιν ἅπαξ ἐπὶ ζωῆς των.

Ἐν τοῖς Ἀνακτόροις κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν, ἐπί τινας ἡμέρας, ὅπως ὁ κόμης Τσερεμέτιεφ λησμονήσῃ τὴν ἐν Πετρουπόλει διαμονὴν καὶ ἀπέλθῃ τῆς ἡγεμονίας μετ' εὐαρέστων ἐντυπώσεων. Λαμπρὸν γεῦμα διὰ τριάκοντα πέντε δαιτυμόνας παρετέθη μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ βαπτίσματος. Ἐπὶ τούτῳ πεφημισμένος μάγειρος εἶχε μετακληθῆ ἐκ Νεαπόλεως, τὰ ἐκλεκτότερα δὲ τῶν ὄψων ἐκομίσθησαν ἐκ Τεργέστης καὶ Βιέννης. Ὁ οἶνος τοῦ Πομὰρ καὶ ὁ καμπανίτης ἔρρευσαν τόσον δαψιλῶς, ὥστε μετὰ τὸ γεῦμα πολλοὶ τῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν τοῦ Μαυροβουνίου ἀψοφητὶ κατεκυλίσθησαν ὑπὸ τὴν τράπεζαν...

(Μετάφρασις)

Δ. Γ. Κ.

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία Ἠλ. Βερτέ.—Μετάφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῷ, ὅπερ δὲν περιεῖχε κατὰ τὸ φαινόμενον ἄξιόν τι προσοχῆς, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ ἐνωμοτάρχου καὶ τῶν παρισταμένων εἰς πολλὰς δέσμας κανναβοξύλων, ὧν τὰ ἄχυρα ἦσαν κατ' ἴδιόν τινα τρόπον παρεσκευασμένα, ἔφερον δὲ προσκεκολλημένον εἰς τὸ ἄκρον μικρὸν τεμάχιον ὕσκας.

Καί τοι ὅμως ὁ Νοὲλ ἐθεώρει σπουδαιοτάτην τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, οἱ ἄλλοι ἐθεώρουν ἀλλήλους ἔκπληκτοι.

— Καλά, ἠρώτησεν ὁ χωροφύλαξ, στρέφων τὸν μύστακά του, τί σημαίνουν αὐτά;

— Σημαίνουν, κύριε, ἀπήντησεν ὁ Νοέλ, ὅτι τὰ κανναβόξυλα τοιουτοτρόπως παρεσκευασμένα καίουν σιγά, χωρὶς μυρωδιὰν οὔτε καπνόν, καὶ παρέχουν ἑπομένως μεγάλην εὐκολίαν εἰς μερικοὺς ἐνόχους διὰ ν' ἀνάψουν πυρκαϊάν.. Προσθέτω δέ, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζετε βεβαίως, ὅτι κατὰ τὰς ἀνακρίσεις αἱ ὁποῖαι ἔγειναν περὶ διαφόρων πυρκαϊῶν τῶν περιχώρων, δὶς ἢ τρὶς ἀνεκαλύφθησαν τοιαῦται δέσμαι κανναβοξύλων, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον ἐντελῶς καῆ . . .

Ὁ ἐνωμοτάρχης ἀνεπήδησεν, ὡσεὶ θέλων νὰ καταδύσῃ τὸ πάτωμα διὰ τῶν βαρέων αὐτοῦ ὑποδημάτων.

— Ἀλήθεια! ἐφώνησεν· ἀλλὰ τότε, διάβολε! εὑρισκόμεθα μέσα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ φρικτοῦ αὐτοῦ ἐμπρηστοῦ, ὁ ὁποῖος καταστρέφει τὸν τόπον;

— Τὸ πρᾶγμα μοῦ φαίνεται πιθανόν.

— Τότε πρέπει νὰ μάθωμεν ποῖος ἔρχεται ἐδῶ καὶ ἑτοιμάζει τὰς σατανικὰς αὐτὰς ὕλας;

— Ἐγώ, εἶπεν ὁ Νοέλ, εἶδα σήμερον ἐδῶ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα, τὸν σχοινοβάτην καὶ τὴν Φακινέταν.

— Τότε λοιπὸν εἶνε εἷς τῶν δύο, ἴσως καὶ οἱ δύο.

— Νομίζω ὅτι συνεννοοῦνται εἰς τοῦτο καλλίτερα παρὰ εἰς ἄλλα πράγματα· ἔπειτα, καὶ ὁ σχοινοβάτης φαίνεται ὅτι ἦλθε ἐδῶ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εὕρῃ τὴν τρελλήν.

— Τότε λοιπὸν αὐτὴ εἶνε ἔνοχος τῶν πυρκαϊῶν;

— Ἂς μὴ βιασθῶμεν νὰ κατηγορήσωμεν τὴν δυστυχῆ... Ἐν τοσούτῳ, ἀνάγκη νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἔρχεται συχνάκις ἐδῶ, καὶ ὅτι πολλαὶ δέσμαι τοιαῦται, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐκεῖ, ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν πλάκα, πρὸ ὀλίγων στιγμῶν, ἔλειψαν ἔκτοτε.

— Θὰ τὰς ἔκρυψεν εἰς τὸ φόρεμά της, εἶπεν ὁ χωροφύλαξ, καὶ ἴσως ἑτοιμάζει πάλιν τίποτε... ὁ διάβολος νὰ τὴν πάρῃ! θὰ τὴν κυνηγήσω, καὶ θὰ τὴν συλλάβω πρὶν προφθάσῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ βρωμερὰ σχέδιά της.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπήντησεν ὁ Νοέλ, ἀλλὰ δὲν εἶνε βία, νομίζω, ἐνωμοτάρχα· ἡ γυναῖκα αὐτὴ ἠμπορεῖ νὰ ἦνε ἀθῶα. Ἂν ἦνε ἔνοχος, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ συνεργούς. Ποῖος ἠξεύρει μάλιστα, μὴ χρησιμεύει ὡς ὄργανον κανενὸς κακούργου, χωρὶς νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῶν πράξεών της. Ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν ὡρίμως, καὶ μόνον ἔμπειρος ἀνακριτὴς ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ μέτρα ἀποτελεσματικά.. Ἀφήσατε λοιπὸν

ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ πρακτέου ὁ ἀνακριτής, ὁ ὁποῖος μένει ἀκόμη εἰς Βωβραί. Συνεννοοῦμ' ἐγὼ μαζή του, ἂν θέλετε.. Ἠθέλησα μόνον νὰ μαρτυρήσετε καὶ σεῖς καὶ αὐτοὶ οἱ κύριοι περὶ τῆς ἀνακαλύψεώς μου.

— Ἔχετε δίκαιον, κύριε Νοέλ, εἶπεν ἐσκεμμένως ὁ ἐνωμοτάρχης· τὸ φρονιμώτερον εἶνε νὰ εἰδοποιήσωμεν τὸν δικαστήν, καί, μὰ τὴν πίστιν μου, ἂν τὸ ηὕρατε, ἠμπορεῖτε νὰ καυχηθῆτε ὅτι μεγάλην ἐκδούλευσιν ἐκάματε εἰς τὸν δῆμον! Τὶ ὄχεντρα αὐτὴ ἡ Φακινέτα! Ἀλλὰ πηγαίνωμεν, κύριοι, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος εἰς τοὺς παρισταμένους, καὶ βῆμα ταχύ! Διάβολε! αὐτὴ εἶνε ὑπόθεσις πολὺ πλέον σημαντικὴ παρὰ δέκα μονομαχίαι, καὶ ἂς ἦνε οἱ μονομάχοι εὐγενέστεροι ἀπὸ τὸν Ἀδάμ!

Πρὶν ἢ ὅμως ἀναχωρήσῃ, ὁ χρηστὸς ἐνωμοτάρχης παρετήρησε λεπτομερείας τινάς, αἵτινες ἔμελλον νὰ σημειωθῶσι βραδύτερον ἐν τῇ ἐκθέσει του, καὶ ἐφ' ὧν ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν παρισταμένων. Ἐφόρτωσεν ἐπίσης εἰς τὸν χωροφύλακά του πολλὰς δέσμας κανναβοξύλων, ἃς ἤθελε νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν ἀνακριτὴν ὡς πειστήρια. Τέλος ἐξῆλθον πάντες καὶ ἀφοῦ ἔκλεισαν ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον τὴν θύραν τῆς καλύβης, κατέλιπον τὰ ἐρείπια.

Τὰ πέριξ ἦσαν ἤδη ἔρημα καὶ οἱ περίεργοι εἶχον γείνει ἄφαντοι. Γνωρίζομεν διὰ τίνας λόγους εἶχον ἀπομακρυνθῆ ἡ Φακινέτα καὶ τὸ τέκνον της, ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ μνησίκακος Γριβέ. Ἡ δὲ Ἰωσηφίνα, ἡ τοῦ φύλακος κόρη, βλέπουσα τὸν Ἕκτορα διευθυνόμενον πρὸς τὸν πύργον μετὰ τῆς συνοδείας του, παρηκολούθησεν αὐτὸν μακρόθεν κατηφῆ.

Βαδίζοντες πρὸς τὴν Βωβραί, ὁ Νοὲλ καὶ οἱ συνοδοί του ὡμίλουν ἰδίως περὶ τῆς γενομένης πρὸ μικροῦ ἀνακαλύψεως. Ὁ ἰατρὸς Βουλλιέ, ἰδὼν ἐπὶ στιγμὴν ἀλλοῦ προσέχοντα τὸν ἐνωμοτάρχην, ἔκλινεν εἰς τὸ οὖς τοῦ Νοὲλ καὶ τῷ εἶπε:

— Ἠξεύρεις, διατί αὐτὸς ὁ μανιώδης ὁ Ἕκτωρ ἐφάνη πρὸ μικροῦ τόσον εὔκολος; Ἡ μονομαχία ἀνεβλήθη δι' αὔριον τὸ πρωὶ εἰς τὰς ὀκτώ.. Συνέντευξις εἰς τὸν Πράσινον Σταυρόν, ἐδῶ πλησίον. Ὅπλα καὶ τὰ λοιπὰ μένουν τὰ ἴδια, καὶ εἶν' ἐλπὶς ὅτι τὴν φορὰν αὐτὴν δὲν θὰ μᾶς ταράξῃ κανείς.

— Ἀρκεῖ, ἰατρέ μου· δὲν θὰ λείψω, ἀπήντησεν ὁ Νοέλ.

Μετὰ δύο ὥρας ὁλόκληρος ἡ χωροφυλακὴ τῆς Βωβραὶ ἦτο εἰς κίνησιν, ὅπως συλλάβῃ τὴν Φακινέταν, καθ' ἧς εἶχεν ἐκδοθῆ ἔνταλμα συλλήψεως. Ἀλλ' εἰς μάτην ἠρευνήθησαν ὅλα τὰ περίχωρα, μάτην μετέβησαν οἱ χωροφύλακες εἰς τοῦ Βρικάρ, ὅπου ἡ παράφρων ἦτο τρόφιμος, καὶ εἰς τὸν πύργον τοῦ Βλινύ, ὅπου ἀπὸ τῆς προτεραίας εἶχε κατοικήσει. Οὐδαμοῦ εὑρέθησαν ἴχνη της ἢ τοῦ παιδίου ἴχνη. Ἠκούσθη δὲ τοὐναντίον ἐν τῇ πόλει, ὅτι οὐχὶ μακρὰν τοῦ πύργου εἶχεν εὑρεθῆ τὸ πτῶμα ἀνδρὸς πρὸ μικροῦ δολοφονηθέντος.

ΚΔ'.

Ἀγρυπνία

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν περὶ λύχνων ἁφὰς ὁ Κ. Λοβεδὺ καὶ ὁ υἱός του Ἕκτωρ ἐπέραινον τὸ γεῦμά των ἐν τῷ πύργῳ. Τὸ γεῦμα τοῦτο δὲν ἐγίνετο ἐν τῷ πολυτελεῖ ἑστιατορίῳ, ὅπου ἔβριθον ἄλλοτε οἱ παράσιτοι, ἀλλ' ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῷ τοῦ τραπεζίτου, ἐπὶ τραπέζης προχείρως στρωθείσης. Καὶ τὰ φαγητὰ δὲν ἦσαν πλέον ἐκλεκτὰ καὶ ἄφθονα, ὡς ἄλλοτε, ἀλλ' ἀπετελοῦντο ἐκ κρύων κρεάτων, λειψάνων ἄλλης τραπέζης. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου φιάλαι πολλαί, σεβάσμιαι τὴν ὄψιν, παρετάσσοντο πρὸ τῶν συνδαιτυμόνων, καὶ ἄλλαι κατέκειντο ἐντὸς κανίστρου πλησίον αὐτῶν. Δύο κηρία ἐφώτιζον ἀνεπαρκῶς τὸ γεῦμα ἐκεῖνο, τὸ προφανῶς αὐτοσχέδιον, καθ' ὃ ἠφθόνουν μὲν τὰ περιττά, ὡς κατὰ τὸ συμπόσιόν τινων ἀσώτων, ἔλειπον δὲ τ' ἀναγκαιότατα.

Πράγματι δέ, ἕνεκα τῆς προσφάτου καταστροφῆς, οἱ ὑπηρέται εἶχον ἤδη ἀναχωρήσει, καὶ δὲν ἔμενεν ἄλλος τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν τῷ πύργῳ, πλὴν τοῦ τραπεζίτου καὶ τοῦ υἱοῦ του, ἢ ὁ ἀμαξηλάτης Βερναρδῆς, ὅστις καὶ αὐτὸς ὑπηρέτει τοὺς κυρίους του γογγύζων. Δι' αὐτὸ δὲ καὶ ὁ Λοβεδύ, βαρυνθεὶς τὰς ἀηδίας του, τὸν εἶχεν ἀποπέμψει εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀφοῦ τῷ ἔδωκε σιγὰ κατεπειγούσας διαταγὰς διὰ τὴν αὔριον πρωΐαν.

Εἰχέ τι τὸ πένθιμον τὸ γεῦμα αὐτό, ὅπερ ἔσχατον πάντων βεβαίως ἐγεύοντο ἐν τῷ πύργῳ Βλινὺ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός. Τὸ δωμάτιον ἦτο εὐρύ, τὸ δὲ φῶς τῶν κηρίων μόλις ἐξετείνετο πέραν τῆς τραπέζης. Ὁ ἀπὸ πρωΐας πνέων ἰσχυρὸς ἄνεμος εἶχε καταστῆ ἔτι βιαιότερος τὴν ἑσπέραν, καὶ πᾶσά του πνοὴ ἐπλήρου τὸν οἶκον μηκυθμοῦ καὶ οἰμωγῆς. Τὰ ἔπιπλα ἔτριζον, αἱ ἑστίαι ἐβόων, καὶ ρεύματα ψυχρὰ ἐτάρασσον ἠρέμα τὰ παραπετάσματα. Ὅτε δὲ πρὸς στιγμὴν κατέπαυεν ὁ ἐξωτερικὸς θόρυβος, ἡ ἐντὸς τοῦ ἐρήμου ἐκείνου οἴκου κρατοῦσα βαθεῖα σιγὴ ἐνέπνεεν ἀληθῶς τρόμον.

Ἄλλως δὲ οὐδεμίαν εἶχον φαιδρότητος ἀφορμὴν πατὴρ καὶ υἱός, κ' ἐφαίνοντο ζητοῦντες παρὰ τοῦ οἴνου τὴν λείπουσαν αὐτοὺς γενναιότητα καὶ φιλοσοφίαν. Ὁ πατὴρ ἰδίως ἐκένου συνεχῶς τὸ ποτήριόν του κ' ἐπλήρου πάντοτε τὸ τοῦ Ἕκτορος.

— Ἔλα, παιδί μου, ἔλεγε μετά τινος πυ-

ρετώδους ἐξάψεως, ἂς πιοῦμεν ἀπ' αὐτὸ τὸ Λαφίτ, διότι θὰ μᾶς τὸ πιοῦν αὔριον ἄλλοι. Τί νὰ γείνῃ! Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ λάκκου... ἂς πέσωμεν! Ἡ τύχη μᾶς ἐκυνήγησε πολὺ εἰς τὰ τελευταῖα... Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω πεῖραν τῶν ὑποθέσεων, καὶ θὰ πάρωμεν πάλιν ἐπάνω μας, ἀρκεῖ νὰ μὲ βοηθήσῃς ὀλίγον...

— Δὲν ἔχω δυσκολίαν, ἀπήντησε σκυθρωπὸς ὁ Ἕκτωρ. Μὴ λησμονῆς ὅμως ὅτι ἐννοῶ νὰ διατηρήσω ἐλευθερίαν ἐνεργείας, καὶ μὴ μεταχειρισθῆς πλέον μαζή μου μερικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθης σήμερον.

— Τί μνησίκακος ποῦ εἶνε! ὑπέλαβεν ὁ Λοβεδὺ μετὰ βεβιασμένης εὐθυμίας. Καὶ δὲν ἔπρεπεν, ἀνόητε, νὰ σ' ἐμποδίσω νὰ κάμῃς μίαν τρέλλαν; Τέλος πάντων, ... ἂς ἦνε!.. ὅλα διωρθώθησαν, χάρις εἰς τοὺς καλοὺς αὐτοὺς χωροφύλακας, οἱ ὁποῖοι παρεμβῆκαν ἐγκαίρως... Αὔριον ἀφίνομεν αὐτὸν τὸν τόπον διὰ πολὺν καιρόν, ἂν ὄχι διὰ πάντοτε, καὶ πηγαίνομεν νὰ δοκιμάσωμεν νέαν τύχην.

— Δὲν εἶνε δυνατόν, πατέρα, ν' ἀναβάλωμεν τὴν ἀναχώρησίν μας ὀλίγας ἡμέρας ἢ τοὐλάχιστον ὀλίγας ὥρας;

— Ἀδύνατον! μόλις ἔχομεν ἀκόμη αὐτὴν τὴν νύκτα. Εἰς κάθε βῆμά μου ἀπαντῶ τρομερὰς δυσκολίας, καὶ πανταχόθεν μὲ περικυκλοῦν κίνδυνοι... Θὰ πάρωμεν ἀπὸ τὰς κυρίας Δυχαμὲλ ὅ,τι εἶνε δυνατόν. Διὰ διαφόρους αἰτίας ἦσαν ἤδη φοβερὰ ὠργισμέναι ἐναντίον μας, καὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀντεγγράφου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζα ὅτι εἶχε καταστραφῆ κατὰ τὴν πυρκαϊάν, δὲν εἶνε βέβαια πρόσφορος νὰ τὰς ἐξευμενίσῃ. Ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ εἰδοποιοῦν ὅτι εἷς δικαστικὸς κλητήρ, ὁ ὁποῖος ἔφθασεν ἀπόψε εἰς Βωβραί, θὰ προβῇ αὔριον εἰς τὴν κατάσχεσιν τοῦ Βλινὺ καὶ τῶν ἐπίπλων τοῦ πύργου... Μὰ τὴν πίστιν μου! πολὺ ἤθελα νὰ ἰδῶ τί μοῦτρα θὰ κάμουν οἱ πιστωταί μου, ὅταν ἰδοῦν ὅτι τοὺς διαφεύγει τὸ ὡραῖον αὐτὸ κτῆμα!

Ὁ Κ. Λοβεδὺ ἐγέλασε πενθίμως κ' ἐπλήρωσεν ἐκ νέου τὰ ποτήρια.

— Καὶ αὐτὴ ἡ τρελλὴ ἡ Φακινέτα, ἐξηκολούθησε, μὲ ἀνησυχεῖ... Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ εἰπῶ, Ἕκτωρ, ὅτι ἡ γυναῖκα αὐτὴ εἶνε ἀναμεμιγμένη εἰς τὰς ὑποθέσεις μου πολὺ περισσότερον παρ' ὅσον δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ!

— Τὸ γνωρίζω, καὶ μερικαὶ ἀνόητοι προτάσεις τὰς ὁποίας μοῦ ἔκαμε σήμερον, ὅταν μοῦ ἤνοιξε τὴν θύραν, δὲν φαίνονται νὰ ἦνε μόνον τρέλλας ἀποτέλεσμα.

— Τί τὰ θέλεις, παιδί μου! Ἤμουν κ' ἐγὼ νέος, καὶ δι' αὐτὸ εἶμαι τόσον ἐπιεικὴς διὰ τὰ νεανικά σου ἁμαρτήματα... Ἄλλοι πατέρες δὲν φέρονται τοιουτοτρόπως... ἂς ἦνε! Ἡ τρελλὴ αὐτὴ μ' ἀνησυχεῖ. Πρέπει πάλιν κάτι νὰ ἔκαμε, διότι τὴν ἐζήτουν ἀπόψε νὰ τὴν συλλάβουν. Εἶνε πολὺ ὕπουλος, ἀλλὰ πλήρης θάρρους ἐν ἀνάγκῃ, κ' ἐπειδὴ γνωρίζει πολλὰ πράγματα... Εὐτυχῶς ἡ τρέλλα της εἶνε πασίγνωστος, καὶ ἂν τῆς ἤρχετο νὰ μαρτυρήσῃ μερικὰ γεγονότα, κανεὶς δὲν θὰ τὴν ἐπίστευε. Τέλος πάντων, δὲν ἦλθεν ἀπόψε εἰς τὸν πύργον μὲ τὸ παιδὶ αὐτό, τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι εἶνε ἰδικόν της, καὶ ἴσως ἀπηλλάγημεν. Ἂν ἐπιστρέψῃ αὔριον, μᾶς εἶνε ἀδιάφορον.

Καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ γελᾷ.

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην γέλως τις πνιγόμενος ἐφάνη ἀνταποκριθείς, ὡς ἠχώ, εἰς τὸν γέλωτα τοῦ τραπεζίτου, ὄπισθεν τῆς θύρας τοῦ δωματίου. Ὁ τραπεζίτης ἤγειρε τὴν κεφαλήν, ἀλλ' ὑπὸ πνοὴν αἰφνίδιον τοῦ ἀνέμου ὑπέθεσεν ὅτι ἠπατήθη ἐκ τῆς βοῆς τοῦ κλύδωνος. Ὁ δὲ Ἕκτωρ εἶπεν εἰς αὐτὸν μετά τινος ἀδημονίας;

— Ἂς τὴν ἀφήσωμεν τώρα αὐτὴν τὴν γυναῖκα· ἔχομεν ἄλλας φροντίδας... Δὲν βλέπω μὲ ποίους πόρους θὰ ξαναρχίσωμεν τὴν περιουσίαν μας, ὅταν θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἢ τὸ Βέλγιον.

Ὁ παλαιὸς χρηματιστὴς ἐμειδίασεν, ἐπλήρωσε τὰ ποτήρια, καὶ ἀπήντησε ῥοφῶν ἠρέμα τὸν οἶνόν του.

— Ἔχομεν, παιδί μου, πεντακοσίας χιλιάδας φράγκα εἰς χαρτονομίσματα, τὰ ὁποῖα θὰ πάρωμεν μαζύ μας· γνωρίζεις δὲ πόσην ἐπιτηδειότητα ἔχω, καὶ ἠμπορεῖς νὰ ἦσαι βέβαιος ὅτι γρήγορα θὰ διπλασιάσω τὸ ποσόν.

Ὁ Ἕκτωρ δὲν κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ μορφασμόν τινα, ὡσεὶ ἐδίσταζέ πως περὶ τῆς *ἐπιτηδειότητος* τοῦ πατρός του. Ἀπήντησεν οὐχ ἧττον ἐκπεπληγμένος:

— Ἐνόμιζα ὅτι μετὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἀντεγγράφου, δὲν ἠμπορούσαμεν πλέον νὰ ζητήσωμεν αὐτὸ τὸ ποσόν;

— Εἶνε ἀλήθεια,.. ἀλλὰ σήμερον μὲ ἐπεσκέφθη ἐκεῖνος ὁ πονηρὸς Περρέν, ὁ γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῶν κυριῶν Δυχαμέλ, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι αἱ πελατιδές του, ἐξ ἀγαθότητος πρὸς στενὸν συγγενῆ των, συγκατένευον νὰ μ' ἀφήσουν τὸ συμφωνηθὲν ποσόν, μὲ τὴν συμφωνίαν ὅμως νὰ μὴ γείνῃ ἡ μονομαχία σου μὲ τὸν Νοὲλ Λετελιέ, καὶ ν' ἀναχωρήσωμεν καὶ οἱ δύο τὸ ταχύτερον διὰ τὸ ἐξωτερικόν. Ἐπειδὴ δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκριβῶς ἤσουν εἰς τὴν συνέντευξιν, ἐννοεῖς ποίαν φοβερὰν ἀγωνίαν εἶχα, ἕως οὗ ἦλθαν καὶ μοῦ ἀνήγγειλαν ὅτι ἡ μονομαχία ἀπέτυχε, χάρις εἰς τὴν παρέμβασιν τῆς χωροφυλακῆς. Τότε ὁ Περρὲν μοῦ ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ συμφωνία μας ἔμενε πάντοτε συμφωνία, ἂν ἐδεχόμην.

— Καὶ τὰς ἔβαλες εἰς τὸ χέρι, τὰς πεντακοσίας;

— Ὄχι δυστυχῶς. Ὁ Περρὲν εἶνε δύσπιστος· δὲν μοῦ ἔφερε τὸ ποσὸν καὶ ζητεῖ ἐγγυήσεις.

Ἐννοεῖς, ὅτι αἱ ἀγαπηταί μας συγγενεῖς, μ' ὅλην τὴν ὑποκριτικὴν φιλοστοργίαν των, δὲν κάμνουν αὐτὴν τὴν θυσίαν μόνον διὰ τὰ μαῦρά μας ὄμματα. Ἐν πρώτοις θέλουν ν' ἀπαλλαχθοῦν ἀπὸ ἡμᾶς· ἔπειτα θέλουν ν' ἀσφαλισθοῦν ὅτι δὲν θὰ ξαναρχίσῃ πάλιν ἡ μονομαχία σου μὲ τὸν Νοέλ. Ἰδοὺ λοιπὸν τί ἐσυμφωνήσαμεν μὲ τὸν Περρέν. Αὔριον τὸ πρωΐ σὺ καὶ ἐγὼ θ' ἀναβοῦμεν εἰς τὸ μικρὸ ἁμάξι μὲ τὰ πράγματά μας καὶ θὰ ἤμεθα εἰς τὰς ἕξ εἰς Βωβραί· ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ Κλαμεσύ, ὅπου θὰ πάρωμεν, τὸν σιδηρόδρομον. Τὴν αὐτὴν ὥραν ὁ Περρὲν θὰ εἶνε εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ ὅταν θὰ περάσωμεν, θὰ μᾶς ἐγχειρίσῃ τὸ ποσόν. Δὲν ὑπῆρξε τρόπος νὰ παραιτηθῇ αὐτῶν τῶν ὅρων καὶ ἀναγκάσθην νὰ τοὺς παραδεχθῶ. Ἔδωκα λοιπὸν εἰς τὸν Βερναρδὴν τὰς ἀναγκαίας διαταγάς, καὶ εἰς τὰς πέντε αὔριον, μολονότι δὲν εἶνε ἡμέρα ἀκόμη, θ' ἀναχωρήσωμεν. Κύτταξε νὰ ἦσαι ἕτοιμος, διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν ἀκριβῶς τοὺς ὅρους τοῦ προγράμματος.

Ὁ Κ. Λοβεδὺ ἀνέμενε νὰ ἴδῃ τὸν υἱόν του μεγάλην ἐκδηλοῦντα χαρὰν ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ εὐτυχίᾳ, ἥτις ἐπήρχετο ἐν μέσῳ τῶν συμφορῶν των. Κατεπλάγη δὲ βλέπων αὐτὸν ἀπαθῆ.

— Αὔριον εἰς τὰς ἕξ τὸ πρωΐ, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ νέος, δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ εἶμαι μαζή σου εἰς τὴν Βωβραί· διότι εἰς τὰς ὀκτὼ θὰ εἶμαι εἰς τὸν Πράσινον Σταυρόν, ὅπου μονομαχῶ μὲ τὸν Νοέλ.

— Τί λέγεις, παιδί μου; ἐρώνησε κατάπληκτος ὁ τραπεζίτης. Αὐτὴ ἡ ἀνόητος φιλοτιμία δὲν ἱκανοποιήθη ἀκόμη; Ἡ μονομαχία αὐτὴ ἐμποδίσθη σήμερον ἀπὸ περίστασιν ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεως καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου... τί περισσότερον θέλεις; Παραιτήσου, Ἕκτορ, αὐτῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ ὁποία θὰ ἔχῃ ὀλεθρίας συνεπείας καὶ διὰ σὲ καὶ δι' ἐμέ.

— Μὲ συγχωρεῖς, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ παραιτηθῶ. Εἶμαι κ' ἐγὼ ἀνήρ, κ' ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἀκούω τὰς ἐμπνεύσεις μου, καθὼς σὺ τὰς ἰδικάς σου. Ἕως τώρα μὲ μετεχειρίσθης ὡς ὅμοιον κ' ἐφάνης ἐπιεικὴς πρὸς τὰς παρεκτροπάς μου. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης δὲν ἠθέλησα νὰ ρίψω περίεργον βλέμμα εἰς τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρόν σου, φοβούμενος μήπως εὕρω... πράγματα ἀξιοκατάκριτα κατὰ τὰς ἰδικάς μου ἰδέας. Ἂς ἐξακολουθήσῃ, παρακαλῶ, αὐτὴ ἡ ἀνακωχή. Εἰς τὴν ἡλικίαν σου προτιμᾶται ἡ περιουσία τῆς ἐκδικήσεως· εἰς τὴν ἡλικίαν μου συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Τὸ μῖσός μου κατὰ τοῦ Νοὲλ κατήντησε τόσον, ὥστε θὰ τοῦ θυσιάσω τὰ πάντα.. Θέλω νὰ τὸν φονεύσω καὶ θὰ τὸν φονεύσω, ἔστω καὶ ἂν ὅλος ὁ κόσμος ἐξεγερθῇ ἐναντίον μας.

— Ἀλλά, δυστυχισμένο παιδί, ἡ ἐπιμονή σου θὰ φέρῃ τὴν καταστροφήν μας.

— Τὴν καταστροφήν, ἔστω· ἀλλὰ θὰ ἐκδικηθῶ.

Ὁ Κ. Λοβεδὺ μετεχειρίσθη τὰ ἰσχυρότατα τῶν ἐπιχειρημάτων ἵνα τὸν μεταπείσῃ. Μὴ ἔχων πλέον τὸ δικαίωμα νὰ διατάσσῃ μηδὲ κἂν νὰ συμβουλεύῃ, κατέβη μέχρι παρακλήσεων· ἀλλ' ὁ Ἕκτωρ ἔμεινεν ἀνένδοτος καὶ ὁ τραπεζίτης ἠναγκάσθη τέλος νὰ παύσῃ τὰς ἀνωφελεῖς ἱκεσίας του.

Κατὰ τὸν διάλογον τοῦτον ἐξηκολούθει ἔξω ἡ θύελλα, καὶ ὁ ἄνεμος ἐφαίνετο ἐνίοτε θέλων ν' ἀνασπάσῃ πρόρριζον τὴν οἰκίαν.

Συγχρόνως δὲ οἱ παράδοξοι ἐκεῖνοι θόρυβοι, οὓς εἶχεν ἤδη ἀκούσει ὁ Λοβεδύ, ἐπανελαμβάνοντο πότε μὲν ἄνωθεν αὐτοῦ, πότε δὲ κάτωθεν, καὶ πότε πρὸ τῆς θύρας αὐτῆς τοῦ δωματίου. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔπιπλα ἐσύροντο, μετετοπίζοντο καὶ ἐπεσωρεύοντο.. βήματα ἠκούοντο κατεσπευσμένα, καὶ φθόγγοι ἐνίοτε φωνῆς ἀνθρωπίνης, καὶ γέλωτες. Ἀλλ' ὁ οἰκοδεσπότης ἐξελάμβανε πάντα ταῦτα ὡς ἀποτελέσματα τῆς βοῆς τοῦ ἀνέμου, εἰσπνέοντος ἴσως δι' ἀνοικτοῦ τινος παραθύρου, καὶ οὐδόλως προσεῖχε.

Μετὰ μακρὰν σιωπήν, καθ' ἣν ὁ Ἕκτωρ εἶχεν ἀνάψει σιγάρον, ὁ Λοβεδὺ ἀνένηψεν ἀπὸ τῶν σκέψεών του, καὶ εἶπεν αἴφνης εὐθύμως:

— Αἴ... δὲν πρέπει κανεὶς νὰ τὰ βλέπῃ ὅλα μαῦρα! Ἂς πιοῦμεν, Ἕκτορ, ὀλίγον παλαιὸν Κονιάκ, καὶ ἂς σκεφθοῦμεν μήπως εἶνε δυνατὸν νὰ συμβιβασθῇ τὸ πρᾶγμα πρὸς κοινὴν καὶ τῶν δύο εὐχαρίστησιν.

Ἔλαβε δὲ φιάλην ἀπὸ τῆς τραπέζης κ' ἐπλήρωσεν οἰνοπνεύματος μικρὸν ποτήριον, ὅπερ ὁ νέος ἐκένωσεν αὐτομάτως.

— Ἂς εἶνε! ἀπήντησεν ὁ Ἕκτωρ· τί ἔχεις νὰ προτείνῃς;

— Μίαν ἀθῴαν ἀστειότητα, ἡ ὁποία θὰ συμβιβάσῃ τὰ πάντα. Ἄκουσε. Ἡ συνέντευξίς σου εἰς τὸν Πράσινον Σταυρὸν εἶνε διὰ τὰς ὀκτώ, αἴ;

— Μάλιστα.

— Λοιπόν,.. ἠμπορεῖς ἐξαίρετα νὰ ἔλθῃς εἰς τὰς ἕξ μαζή μου εἰς τὴν Βωβραί. Θὰ σὲ ἰδοῦν εἰς τὸ ἁμάξι, θὰ πεισθοῦν ὅτι φεύγομεν μαζή, καὶ δὲν θὰ διστάσουν νὰ μᾶς δώσουν τὸ συμφωνηθὲν ποσόν. Ποῖος δὲ σ' ἐμποδίζει, ἅμα ἐξέλθωμεν τῆς πόλεως, νὰ πηδήσῃς κάτω καὶ νὰ τρέξῃς εἰς τὴν συνέντευξίν σου; Ἔχεις πόδια γερά, καὶ ἡ ὁδοιπορία αὐτὴ θὰ εἶνε διὰ σὲ ἁπλοῦς περίπατος. Ἔπειτα, ὅταν τελειώσῃς μὲ τὸν Νοέλ, ὁ ὁποῖος σοῦ εἶνε τόσον μισητός, ἔρχεσαι καὶ μ' εὑρίσκεις εἰς τὸ Κλαμεσύ, ὅπου θὰ σὲ περιμένω.

Ὅσον καὶ ἂν ἦτο διεφθαρμένος ὁ Ἕκτωρ, ἡ πρότασις αὕτη τῷ ἐπροξένησε βαθυτάτην βδελυγμίαν.

— Δὲν εἶμαι, πατέρα, ἀπήντησε, πολὺ ἀκριβολόγος εἰς τὴν ἠθικήν, τὸ γνωρίζεις, ἀλλὰ δὲν εἶμαι καὶ ὑποκριτὴς ἐπίσης, καὶ ὅταν κάμω καμμίαν κακοήθειαν, ἐννοῶ νὰ ὑποστῶ γενναίως τὰς συνεπείας.. Αὐτὸ ὅμως τὸ ὁποῖον μοῦ προτείνεις εἶνε καθαρὰ λωποδυσία...

Ὁ πρώην χρηματιστὴς ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Αὐτὰ εἶνε λόγια, Ἕκτορ, ἀπήντησε περιφρονητικῶς, καὶ μολονότι ἔχεις τὴν ἀξίωσιν ὅτι εἶσαι ἀνήρ, ὁμιλεῖς ὡς παιδίον. Ὅταν ἀποκτήσῃς ὀλίγον περισσοτέραν πεῖραν τῆς ζωῆς καὶ τῶν πραγμάτων, θὰ μάθῃς ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχῃ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ παραεξετάζῃ τὰ μέσα, καὶ δὲν πρέπει ἰδίως νὰ δίδῃ ἄσχημα ὀνόματα εἰς πράγματα πολὺ χρήσιμα καὶ πολὺ ἀναγκαῖα... Ἔπειτα, ἂν ἔχῃς εἰς τὸν νοῦν σου σὺ κανένα ἄλλον τρόπον, λέγε τον.

— Οὔτε ἔχω, οὔτε ζητῶ, ἀπήντησε νωθρῶς ὁ Ἕκτωρ. Ἔπειτα, τί νὰ σὲ εἰπῶ... μία κακοήθεια περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν τὴν ὁποίαν ζῶμεν τόρα πρό τινος καιροῦ μὲ πανουργίας καὶ τεχνάσματα... ἀδιάφορον! Ἀρκεῖ νὰ κορέσω τὸ μῖσός μου, καὶ συγκατανεύω εἰς ὅλα.

— Ἀ! δόξα τῷ θεῷ! Ἤμην βέβαιος ὅτι θὰ συνεννοούμεθα ἐπὶ τέλους.

Γενομένης οὕτω τῆς συμφωνίας, ὁ Λοβεδὺ ἐξέθηκε τὰ σχέδιά του πρὸς ἀσφαλῆ καὶ ταχὺν διπλασιασμὸν τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἔμελλον νὰ λάβωσι τὴν ἐπαύριον. Ὁ Ἕκτωρ μόλις τὸν ἤκουε, καὶ ἀπήντα διὰ μονοσυλλάβων. Ἴσως ἀνεπόλει τὰ καθ' ἑαυτόν, ὁ δὲ Λοβεδὺ προσεπάθει νὰ τὸν διασκεδάσῃ, ἀναπτύσσων αὐτῷ τὰς λαμπροτέρας τῶν ὑποσχέσεων. Ἐπὶ τούτῳ δὲ βεβαίως καὶ τῷ ἐκίρνα ἀδιακόπως κονιάκ, ὅπερ ἔπινεν ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ. Οὕτω δὲ βαθμηδὸν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Ἕκτορος ἀπέβαλον πᾶσαν ἔκφρασιν νοημοσύνης καὶ τὰ βλέφαρά του ἐβάρυναν.

Πολλαὶ οὕτω παρῆλθον ὧραι, καὶ ἤγγιζεν ἤδη τὸ μεσονύκτιον. Ὁ Ἕκτωρ ἀφῆκε τέλος νὰ πέσῃ ἀπὸ τῶν χειλέων του τὸ σβεσθὲν σιγάρον, καὶ ἀπεκοιμήθη ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος. Ὁ πατήρ του εὐχαριστήθη ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ διότι πολὺ ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὰ βλέμματά του τὸν ἰδιότροπον καὶ πείσμονα ἐκεῖνον νέον, ὅστις ἦτο ἱκανὸς νὰ τοῦ διαφύγῃ καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν. Τὸν μετέφερε προσεκτικὸς εἰς τὸ ἀνάκλιντρον, χωρὶς νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ, κ' ἐνόμισε πλέον ἀσφαλῆ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σχεδίου του.

Διενοεῖτο δὲ καὶ αὐτὸς νὰ πέσῃ διά τινας ὥρας εἰς τὴν κλίνην του, ὅτε οἱ θόρυβοι, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀκούσει καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὴν βοὴν τοῦ ἀνέμου, ἐφάνησαν πλησιάζοντες. Αἴφνης ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ ἀστραπή τις ἔλαμψεν ἐν τῷ παρακειμένῳ προθαλάμῳ. Γυνή τις, κρατοῦσα παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας της, εἰσῆλθεν ἀποτόμως κ' ἔσπευσε νὰ κλείσῃ τὴν θύραν. Ἦτο ἡ Φακινέτα καὶ ὁ υἱός της.

Ἡ παράφρων ἐφαίνετο κατάκοπος, ἦτο δὲ περιπορφυρος καὶ κάθιδρος. Οὐχ ἧττον, καίτοι περιεπτύσσετο τὸν πρῴην Ζωζόν, κοιμώμενον τὸν βαρὺν ὕπνον τῆς παιδικῆς ἡλικίας, εἶχε τὴν πονηρὰν ἐκείνην καὶ ὕπουλον ἔκφρασιν, ἥτις ἦτο πάντοτε παρ' αὐτῇ κακὸς οἰωνός. Ἐχαιρέτισε τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα δι' ἑνὸς τῶν συνήθων αὐτῇ καγχασμῶν, καὶ εἶπε:

— Καλησπέρα, Ῥαϋμόνδε! Δὲν μ' ἐπερίμενες; Ἦλθα νὰ περάσωμεν τὴν βραδυὰ ἔτσι μεταξύ μας, οἰκογενειακῶς. Τί καλά... νὰ μὴ χωρισθῶμεν πλέον, νὰ ἤμεθα ὅλοι μαζὴ καὶ ἀγαπημένοι,.. αἴ; Ἔπειτα... ξεύρεις... ἡ φωτιὰ τὰ καθαρίζει ὅλα...

Ἡ ἀπροσδόκητος ἐμφάνισις τῆς παράφρονος καὶ οἱ παράδοξοι λόγοι της προὐξένησαν ἀόριστόν τινα φόβον εἰς τὸν Λοβεδύ. Ἀλλ' ἵνα ἐννοηθῶσι τὰ ἑπόμενα, ἀνάγκη νὰ διηγηθῶμεν τί ἔγεινεν ἡ Φακινέτα, ἀφ' ἧς κατέλιπε τὸ Κτῆμα τοῦ Κρεμασμένου.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ
ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ

(ὑπὸ Ἐρνέστου Κουρτίου)

Ὡς τῶν ἀνθρώπων καθ' ἕκαστον διαγινώσκομεν τὸ ἦθος καὶ τὴν φύσιν ἐν ᾧ τρόπῳ χαιρετίζουσιν ἀλλήλους, οὕτω καὶ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν φύλων αἱ ἐπιχώριοι προσαγορεύσεις ἔχουσί τι διδακτικώτατον, διότι, ὡς αἱ παροιμίαι, ἀποκαλύπτουσι καὶ αὗται μυρίους τύπους τοῦ δημοτικοῦ αἰσθήματος καὶ παντοειδεῖς περὶ βίου κοινὰς θεωρίας. Ἐὰν τώρα ἐν τοῖς χαιρετισμοῖς τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων ἀνεύρωμεν ἀπαραγνώριστόν τινα σφραγῖδα ἰδιορρύθμου δημοτικοῦ φρονήματος καὶ καταπληκτικὴν ποικιλίαν ἀχώριστον ἀπὸ τῆς ἀφελοῦς ἁπλότητος, ἐὰν ἀνεύρωμεν ἐνδόμυχόν τινα τῆς καρδίας ἀνάγκην νὰ καθαγιάζῃ μὲν διὰ φιλίας προσαγορεύσεως ἅπαντα τὰ συμβεβηκότα τοῦ βίου, νὰ ἀποσοβῇ δὲ ἀπὸ συγγενῶν καὶ φίλων πάντα κίνδυνον ἀπειλοῦντα καὶ νὰ προπέμπῃ τούτους

ἀπὸ μιᾶς εἰς ἑτέραν τοῦ βίου περίοδον, θὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐν τοιούτῳ θησαυρῷ προσαγορευτικῶν τύπων λανθάνει τις ὕλη, ἥτις ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς γλώσσης, ἐν ᾗ ἐκφέρονται, διατελεῖ ἐν ἀδιαλείπτῳ συναφείᾳ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα· διότι πότε καὶ πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῇ τι παντάπασι καινοφανὲς παρὰ λαῷ ἐπιζῶντι καὶ προάγοντι τὸν βίον ἐν ταῖς παλαιαῖς αὐτοῦ κατοικήσεσιν; Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι κατὰ τοὺς ζοφεροὺς αἰῶνας, ἐν οἷς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν μετεποιήθησαν εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς Ἕλληνας, ἐπέδρασαν παντοῖαι ῥοπαὶ καὶ δυνάμεις, εἰς ἃς ἦτο ἐκτεθειμένη ἡ δημοτικὴ παράδοσις· συνέβη δὲ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ὅτε οἱ Ἕλληνες ἐδέξαντο τὸ τοῦ Χριστοῦ θρήσκευμα· τοιαῦται ὅμως δυνάμεις καὶ ῥοπαί, λίαν οὖσαι εὐδιάγνωστοι, ῥᾳδίως καὶ διακρίνονται ἀπὸ τοῦ κλήρου τῆς ἀρχαιότητος.

Ἀπέριττος καὶ ἁπλοῦς, βαθύνους ἅμα καὶ πλείστου ἄξιος, ὡς πᾶν ἑλληνικόν, ἦτο ὁ ἀρχαῖος δημοτικὸς χαιρετισμός, ὁ ἐξαίρων τὸ μόνον πλεονέκτημα, εἰς ὃ στηρίζεται ἡ ἀξία τοῦ βίου, «τὴν ἐπὶ τῇ ὑπάρξει χαράν», ἥτις ὡς ζωοποιὸν πνεῦμα διήκει διὰ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου. Τὸ *χαῖρε* ἦτο κοινὴ πρόσρησις ἐρχομένων τε καὶ ἀπερχομένων, ἐξέφραζε δὲ φαιδρὰν πεποίθησιν, εἰς πᾶσαν ἡλικίαν τοῦ βίου ὠφέλιμον, οὐδαμῶς δὲ οὐδ' ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ ταλαιπωρίαις μέλλουσαν τέλεον νὰ ἐκλίπῃ· «χαίρετ' ἐν κακοῖς ὅμως». Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν σοφιστῶν, ὅτε πᾶσα ἀρχαία παράδοσις ἐκλονήθη, εἰσήχθησαν νεώτεροι τύποι, λ. χ. *ἀσπάζομαι*· τὸ ἀρχαῖον ὅμως *χαῖρε* παρέμεινε καὶ διετέλεσε σύμβολον καὶ γνώρισμα πάντων τῶν τε Ἑλλήνων καὶ τῶν ἑλληνικῆς τυγχανόντων παιδείας. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε καὶ τοῦτο, ὅτι οὐ μόνον οἱ ἀρχαῖοι χαιρετίζουσιν αὐτοὶ διὰ ζώσης φωνῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄψυχα παραλαμβάνονται εἰς τὴν διὰ στόματος ὁμιλίαν. Μεγάλα καὶ μικρὰ μνημεῖα τῆς τέχνης λαλοῦσιν ἐν τῷ πρώτῳ προσώπῳ ἑρμηνεύοντα τὴν γενεὰν αὐτῶν καὶ σπουδαιότητα· διότι λαός, ζωηρότατον ἔχων πνεῦμα, φρονεῖ, ὅτι οὐδεὶς ἀντιπαρέρχεται τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης ἀμβλὺς καὶ παντάπασιν ἀναίσθητος· πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην λοιπὸν ἐρώτησιν δίδεται ἐκ τοῦ προτέρου ἡ ἀπόκρισις. Φιάλαι καὶ κάνθαροι προσκαλοῦσι μετὰ προσρήσεως καὶ φιλοτησίας εἰς ἀπόλαυσιν, διότι ἐν ἐκείνοις ἰδίως τοῖς ἔργοις τῆς καλλιτέχνου χειρός, ἅτινα διέσωσαν πιστότατα τὴν σφραγῖδα τοῦ δημοτικοῦ, ἐν τοῖς κεραμίοις δηλονότι, ἀνευρίσκομεν σαφέστατα οἷαν τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐπεδείκνυτο σπουδὴν τοῦ ἐμψυχοῦν διὰ προσαγορεύσεων πάντα τὰ πράγματα τῆς καθ' ἡμέραν χρήσεως καὶ τοῦ παραλαμβάνειν αὐτὰ εἰς τὸν κύκλον εὐθυμοτάτης ἀνθρώπων ἀναστροφῆς τε καὶ ὁμιλίας. Τοῦτο μαρτυροῦσι τὰ *ὀνόματα* τῶν νεανιῶν, οἷς ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἀπονέμεται προσφώνημα ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ. Καὶ ἄνευ τοῦ ὀνόματος δὲ ἀρκεῖ πολλάκις μόνον τὸ ῥῆμα *προσαγορεύω* νὰ δηλώσῃ τὴν προσωπικὴν σχέσιν τοῦ τεχνίτου πρός τινα τῶν φίλων. Οἱ ἔγγραφοι οὗτοι χαιρετισμοὶ ἀπεδείχθησαν ἤδη ἀληθῆ γραμματεῖα (Urkunden) τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, καθ' ὅσον δι' αὐτῶν οὐ μόνον διαγινώσκομεν τὰ διάφορα ἐν Ἀθήναις ἐργαστήρια, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν καὶ τὸ σύγχρονον ἐνίων ἐκ τῶν τεχνιτῶν. Τὰ κεχρωματισμένα ἀγγεῖα μετὰ τῶν ἐγγράφων χαιρετισμῶν ἀπεδήμησαν καὶ εἰς ἀπῳκισμένας χώρας ὡς ἑρμηνευταὶ σχέσεων πάντη ἀτομικῶν· τούτου δ' ἕνεκα τὰ ὀνόματα τῶν εὐειδεστάτων νεανιῶν ἐν Ἀθήναις εὑρέθησαν καὶ ἐν τοῖς τάφοις τῆς Ἐτρουρίας, ἔνθα οὐδεὶς ἐγίνωσκε τοὺς περὶ τὸν ἐπίχαριν Λέαγρον. Οὐδαμοῦ ἄλλοθι τῆς ὑφηλίου ἡ αἴσθησις καὶ ὁ λόγος, ὁ λόγος καὶ ἡ γραφὴ οὔτε ἵσταντο ἐγγύτερον ἀλλήλοις, οὔτε διηυκόλυνον τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον μετάβασιν μᾶλλον ἢ ἐν Ἀθήναις.

Τοῖχοι, παραστάδες, φλοιοὶ ἔγεμον φράσεων τρυφερωτάτης φιλίας. Ἰδίως δὲ χαρακτηριστικὰ εἶνε τὰ ἐνόδια μνημεῖα, ἐν μὲν τοῖς πρώτοις οἱ Ἑρμαῖ, οἱ ἀνὰ μέσον πόλεως καὶ κώμης διδάσκοντες τὸν ὁδίτην καὶ χαιρετίζοντες αὐτὸν δι' εὐφυοῦς προσφωνήσεως, μελλούσης νὰ ἀκολουθῇ αὐτῷ κατὰ τὴν ἔρημον ἀνθρώπων ὁδόν, εἶτα δὲ τὰ σήματα ἤτοι οἱ ἐπιτύμβιοι λίθοι.

Ἀφ' οὗ ὁ χαιρετισμὸς ἀποδείκνυται τοσοῦτον σπουδαῖος εἴς τε βίον καὶ τὴν τέχνην τῶν ἀρχαίων, λίαν διαφέρουσα καθίσταται εἰς ἅπαντας τῆς ἀρχαιότητος τοὺς φίλους ἡ ἀναζήτησις τῶν δημοτικῶν χαιρετισμῶν, ὧν χρῆσιν ποιοῦνται οἱ τῶν ἀρχαίων ἀπόγονοι. Τοιαύτης ἐρεύνης τὸν θεμέλιον λίθον κατέβαλον αὐτοὶ οἱ καθ' ἡμᾶς Ἕλληνες, οἱ διασώσαντες καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν τάσιν πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ζήτησιν. Ἄξιον λόγου πόνημα περὶ τῶν νήσων συνέγραψεν ὁ Κ. Μηλιαράκης «Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων νήσων». Μετ' ἐμβριθοῦς δὲ καὶ γονίμου διαφέροντος περιέθαλψε τὰς αὐτὰς μελέτας ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλολογικὸς Σύλλογος, περισυλλέξας τὰς ὀσημέραι ἐκλειπούσας διαλεκτικὰς φράσεις τῆς καθωμιλημένης, ἐκδοὺς δὲ δύο οἰκείας διατριβάς· 1) *Πολίτης*· Εὐχαὶ καὶ κατάραι παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ». Τόμ. 9, σελ. 231 καὶ 2) «*Πούσιος*· Συλλογὴ λέξεων τοῦ ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅρκοι, εὐχαί, κατάραι» Τόμ. 14, σελ. 273. Πᾶν ἄλλο ἐπινοῶ ἢ νὰ ἀνθαμιλλῶμαι τοῖς λογίοις τούτοις ἐν τῇ περισυναγωγῇ

τῆς ὕλης· ἐπωφελούμενος μετ' εὐχαριστίας τὰ πονήματα αὐτῶν, ἐπισυνάπτων δὲ καὶ ἰδίας ἐμαυτοῦ παρατηρήσεις, πραγματεύομαι διὰ βραχέων τὰς δημοτικὰς προσαγορεύσεις τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, ὅπως δείξω, τί δυνατὸν νὰ μάθωμεν διὰ τοιαύτης μεθόδου περὶ λαοῦ, στενότατα συναπτομένου τοῖς ἀρχαίοις κατά τε τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν χαρακτῆρα. Ἴσως οἱ μόνην τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἐπιστάμενοι σκανδαλισθῶσιν ἐπὶ τοῖς ἠκρωτηριασμένοις τύποις τοῦ νέου ἰδιώματος· ἀλλὰ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς διαφέρει ἰδίᾳ τὸ παρατηρεῖν, ὅτι ἡ γλῶσσα, ἣν ὑπολαμβάνομεν καὶ πραγματευόμεθα ὡς νεκράν, εἶνε ζῶσα καὶ δημώδης· ὅστις δ' ἂν ὑπερνικήσῃ τὴν πρώτην αἴσθησιν τοῦ ἀτόπου καὶ ἀλλοκότου, ἐγκύπτων εἰς τοὺς προσαγορευτικοὺς τύπους τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, θὰ πεισθῇ ὅτι περιεσώθησαν ἤδη πλείω τῆς ἀρχαιότητος χαρακτηριστικὰ ἴχνη καὶ θὰ ἀνεύρῃ ἐν τῇ δημώδει γλώσσῃ τὴν ζωηρότητα καὶ ποικιλίαν τῆς φράσεως καὶ τὴν εὐχέρειαν καὶ δεξιότητα τῆς τῶν λέξεων δημιουργίας.

Αἱ προσαγορεύσεις, αἱ ἁρμόζουσαι εἰς τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, εἶνε ἀπανταχοῦ ἁπλούσταται καὶ πάνυ ὁμοειδεῖς. Τούτων λοιπὸν ἐξαίρω μίαν μόνην, ἥτις ἐνεποίησέ μοι ἀεί ποτε ἰδιαιτέραν αἴσθησιν ὡς ἰδιάζουσα τοῖς Ἕλλησι. Προσφωνεῖται τῷ ἀπερχομένῳ ἵνα κοιμηθῇ· ἐπεύχεται δὲ αὐτῷ οὐχὶ καλὴν ἀνάπαυσιν νυκτερινήν, ἀλλ' ἀκραιφνῆ καὶ φαιδρὰν ἐξ ὕπνου ἀνάστασιν, ἧς χάριν ὁ ὑγιὴς ὕπνος εἶνε καὶ νομίζεται τιμαλφέστατον τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθόν. Ἡ ὡραία καὶ βαθύνους νυκτερινὴ πρόσρησις ἐκφράζεται δι' ἑνὸς οὐσιαστικοῦ *καλοξημέρωμα*. Ὁμοία τις πρόληψις λανθάνει ἐν τῇ ἑωθινῇ προσαγορεύσει *καλὸ βράδυ*, μεθ' ἧς ἡ οἰκοδέσποινα ἀποστέλλει τὸν υἱὸν εἰς τὴν σχολήν, ἔνθα διέρχεται οὗτος τὴν ἡμέραν. Εὔχεται αἰσίαν συνάντησιν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τούτου δ' ἕνεκα τὸν ἀπολύει τῆς πρωΐας λέγουσα «καλὸ βράδυ». Πᾶσα κατ' οἶκον ἐργασία καὶ ὑπηρέτησις παρέχει ἀφορμὴν χαιρετισμοῦ· ὅταν λοιπὸν ἐν τῷ κοιτῶνι ἀνάπτηται ὁ λύχνος, προσφωνοῦνται οἱ παρόντες διὰ τοῦ *καλὴ ἑσπέρα*. Ἄλλαι προσρήσεις ἀναφέρονται εἰς τὰ κατ' ἔτος συμβαίνοντα ἐν τῇ γεωργίᾳ· ὁ βλέπων γείτονα ἀσχολούμενον περὶ τὴν σπορὰν, φωνεῖ *καλῶς τὰ κάνετε*, ἐπευχόμενος οὕτω ἐπιτυχίαν τῆς ἐργασίας· διὰ μακροτέρων δὲ προστίθησιν ἐνίοτε τοῦ *χρόνου νὰ καλοδεχθῆτε*· ἄλλοτε πάλιν *νὰ ἰδῆτε διάφορο* ἤτοι πολυφορίαν. Ἡ λέξις τὸ *διάφορον* δηλοῖ κυρίως τόκον, χρῆται δὲ αὐτῇ ὁ χρηματιστικὸς καὶ ἐμπορικὸς λαὸς πρὸς δήλωσιν παντὸς κέρδους καὶ πάσης εὐπραξίας. Καὶ οἱ ἐπαῖται δέ, εὐχαριστοῦντες ἐφ' ᾗ λαμβάνουσιν ἐλεημοσύνῃ, εὔχονται *καλὰ διάφορα*. Ὁ συναντῶν γείτονι ἐν τῷ θερισμῷ ἢ τρυγητῷ λέγει *νὰ τὸ φᾶτε μὲ 'γειά, νὰ τὸ πιῆτε μὲ 'γειά*. Εἰς τὸ προσεχὲς ἔτος εὔχεται τὸ διπλοῦν· *τοῦ χρόνου διπλότερα*· ἔνθα σημειωτέον, ὅτι *τὸ διπλότερα* ἀπαντᾷ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀντὶ τοῦ *διπλάσια*. Ὁσάκις ὁ σῖτος κεῖται ἐν τῷ ἁλωνίῳ, ὁ φίλος εὔχεται ἀπόλαυσιν ἄλυπον: *νὰ φαωθῇ μὲ 'γειά, νὰ καλοδεχθῆτε, νὰ ζήσουν οἱ νοικοκύρεις*. Ὁ οἰκοδεσπότης καλεῖται ὁ *οἰκοκύρις*, ἐξ οὗ τὸ περιληπτικὸν *τὸ οἰκοκυρεῖον*, χυδαϊστὶ δὲ τὸ *νοικοκυρειόν* ἤτοι οἱ περὶ τὴν ἑστίαν συνειλεγμένοι· πάντοτε δὲ οἱ προσωπικοὶ χαιρετισμοὶ εὐρύνονται συμπεριλαμβάνοντες ἅπαντας τοὺς συνοίκους. Ἐν τοῖς συμποσίοις γίνονται προπόσεις οὐχὶ ὑπὲρ ἑνὸς μόνου, ἀλλ' ὑπὲρ πάντων τῶν οἰκείων· ὅταν δὲ πλείους τούτων ἦνε παρόντες, ἐκφράζεται εὐχὴ ἵνα μηδὲ εἷς ἀπῇ ἢ λείπῃ. Ἐνταῦθα λανθάνει πατριαρχικὴ ῥοπὴ πιστοῦ οἰκογενειακοῦ αἰσθήματος, θεωροῦντος ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς ὥς τι δεδομένον καὶ ἀκριβῶς ὡρισμένον. Ἡ οἰκία ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ συστάσει καλεῖται *ὅλον τὸ μέτρον*· ὁ δὲ οἰκοδεσπότης εὔχεται *νὰ μὴ λείψῃ τις εἰς τὸ μέτρον*. Πολλάκις οἱ συνόντες μετὰ πόθου μνημονεύουσι τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διατριβόντων ἐπευχόμενοι *νὰ μᾶς ἔρθουν καὶ οἱ ξενιτεμένοι*.

Ἄλλοι χαιρετισμοὶ ἀναφέρονται εἰς διάφορα τοῦ βίου συμβεβηκότα, εἰς οἰκιακὰς διατάξεις, εἰς πωλήσεις καὶ ἀγοράς. Πρὸς τὸν ἀγοράσαντα ζῷον συνανθρωπευόμενον ἢ γήπεδον εὔχονται οἱ φίλοι μακροχρόνιον καὶ ἀτάρακτον ἀπόλαυσιν· *νὰ τὸ κερδήσῃς μὲ ὑγείαν*. Κατὰ τὴν ἀγορὰν οἴκου ἡ εὐχὴ συμπεριλαμβάνει καὶ τοὺς οἰκείους· *νὰ ἀσπρίσῃς καὶ νὰ γεράσῃς μὲ τὰ παιδιά σου*. Κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἔννοιαν ἡ μακροβιότης ὑπολαμβάνεται καὶ ποθεῖται ὡς ἰδιαίτερον χάρισμα τοῦ Θεοῦ.

Πᾶσα ὑπουργία καὶ ὑπηρέτησις εἶνε ἀχώριστος ἀπὸ τῆς οἰκείας εὐχῆς καὶ εὐφημίας. Ὁ μὲν κουρεὺς ἀπολύει τὸν ἐργοδότην ἀναφωνῶν *μὲ ὑγείαν, εἰς ὑγείαν σου*, ὁ δὲ ράπτης, προσαρμόττων νέον ἱμάτιον, λέγει *νὰ τὸ χαλάσῃς μὲ ὑγείαν*. Ὁμοιόν τι εὔχονται οἱ γνωστοί, οἱ τὸ πρῶτον βλέποντες αὐτὸν φοροῦντα καινὴν περιβολήν.

Εὐχῶν ὑπὲρ ἐπιτυχίας χρῄζουσι καὶ ἄλλαι ἐπιχειρήσεις καὶ δὴ καὶ ναυτιλία καὶ θήρα. Ἀναπλέων ἐξ Αἰγίνης ἤκουσα τοὺς ἐν τῇ προκυμαίᾳ προσφωνοῦντας μοι ὁ *ἅγιος Νικόλαος νὰ καθίσῃ στὸ τιμόνι σου*· ἐπιχαριτωτέρα ἐφάνη μοι ἄλλη εὐχή, ἡ «*ὥρα καλὴ στὴ πρύμνη σου*». Πρὸς τοὺς ἐξερχομένους εἰς θήραν, ἀντιστρόφως τῷ νῦν παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦντι ἐθίμῳ, εὔχονται οἱ συναντῶντες *καλὰ κυνήγια*· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ συνθηρῶντες εὔχονται ἀλλήλοις τὸ *φορτωμένοι*, ὑπακουομένου ἔξωθεν τοῦ «νὰ ἔλθωμεν».

Ἡ συμμετοχὴ τῆς χαρᾶς ἐφ' οἱῳδήποτε αἰσίῳ

συμβάματι ἐμφαίνεται διὰ τοῦ *συγχαίρω*, ἐξ οὗ τὸ οὐσιαστικὸν *συγχαρήκια* καὶ *σχαρήκια*. Ὅταν καταπλέῃ εἰς τὸν λιμένα σκάφος κομίζον τινὰ περιπόθητον, τρέχουσιν οἱ παῖδες ἐναμίλλως ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὴν πόλιν, ἵνα πρῶτον ἀναφωνήσωσιν ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ τὰ «συγχαρήκια». Ἐν τῇ λέξει δὲ ταύτῃ διεσώθη ζωηρὰ ἡ πρώτη πηγὴ πάσης ἑλληνικῆς προσρήσεως *χαίρω*, ἥτις ἄλλως ἐνέμεινεν ἐν τῇ μνήμῃ ὡς τύπος προσευχῆς «χαῖρε κεχαριτωμένη».

Εἰς τοὺς ἀπὸ συγκυρίας χαιρετισμοὺς ἀνάγονται οἱ τῶν ὁδοιπορούντων, οὓς ἐνθυμεῖται ὁ καταβὰς εἰς Ἑλλάδα ξένος, λαβὼν οὕτω ἀφορμὰς νὰ ἀναμνησθῇ τῆς ἀρχαιότητος ἀνὰ πᾶν σχεδὸν βῆμα τῆς πορείας αὐτοῦ. Ἐκ τῶν δύο κυριωτάτων λέξεων τῆς καθ' Ἕλληνας ἠθικῆς ἡ μὲν *ἀγαθὸς* εἶνε καταληπτὴ μὲν καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς νῦν κατοίκους τῆς χώρας, ἀλλ' ἄχρηστος· ἡ ἑτέρα τοὐναντίον, δι' ἧς ἐδηλοῦτο τὸ ὡραῖον τοῦ τε ὁρατοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀοράτου, ἔμεινεν ἐγκεκολαμμένη ἐν τῇ μνήμῃ καὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ ἔθνους· οὐδὲν ἕτερον ἑπομένως συγκινεῖ μᾶλλον ἡμᾶς ἢ τὸ *ὥρα καλή, εἰς τὸ καλόν*, ὅπερ ἑκάτερος τῶν συναντώντων προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, διότι ἐν ὀρειναῖς καὶ ἐρήμοις ἀτραποῖς καὶ οἱ ἀγνοοῦντες ἀλλήλους δὲν ἀντιπαρέρχονται ἄναυδοι. Ἐκ πάντων τῶν χαιρετισμῶν πρὸς τοὺς ἐρχομένους καὶ τοὺς ἀπερχομένους τὸ *ὥρα καλὴ* φαίνεται ὁ ἁπλούστατος, γενναιότατος καὶ μάλιστα κλασικός.

Ἀποχαιρετίζων τις τοῦ οἰκείους λέγει *σᾶς ἀφίνομεν ὑγείαν, ἔχετε ὑγείαν*. Ὁ εἰσερχόμενος εἰς οἶκον, ὅθεν προσδοκᾷ φιλοξενίαν, ἀκούει τὸ *καλῶς ὡρίσατε*. Τὸ *ὁρίζω* σημαίνει «διατάσσω»· ὁ ξένος λοιπὸν χαιρετίζεται ὡς κύριος· διὰ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ διέταξεν ἤδη, ἤτοι ἐγένετο κύριος τῆς οἰκίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ. Λέγων δὲ ὁ οἰκοδεσπότης, ὅτι τοῦτο συνέβη «εἰς ὥραν καλήν, εἰς τὸ καλὸν τῆς οἰκίας», ἐκφέρει τὴν κατ' ἐξοχὴν ἐγκάρδιον πρόσρησιν, ἣν δυνατὸν νὰ ἀκούσῃ ξένος. Οὕτως ἑρμηνεύω ἐγὼ τὸν χαιρετισμόν, ὅστις εἶνε ἐν Ἑλλάδι συνηθέστατος, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε ἑρμηνεύεται ὁμοίως· Τὸ «φθάνειν» καὶ τὸ «διατάσσειν» περὶ τῆς οἰκίας εἶνε ταὐτοσήμαντα. Οἱ ἀπολαύοντες τῆς φιλοξενίας ἀποκρίνονται *καλῶς σᾶς ηὕραμεν* ἤτοι «ὡραῖον εἶνε ὅτι» κ.λ.

Πολυειδεῖς ὑπάρχουσιν αἱ πρὸς τοὺς ἀποδημοῦντας προσαγορεύσεις· ὁ φίλος εὔχεται τῷ ἀποχωροῦντι οὐ μόνον εὐοδίαν ἀγαθὴν ἀλλὰ καὶ διαυγεῖς καὶ ψυχεινὰς κρήνας ἐν μέσῳ πνιγηροῦ θάλπους καὶ κόνεως, *καλὸ ταξεῖδι* καὶ *κρύα νερά*· ὁ χριστιανικὸς τύπος εἶνε *ἡ Παναγία μαζί σου καὶ ὁ Χριστός*. Πρὸς δήλωσιν εὐπλοίας διεσώθη ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ ἡ ποιητικὴ προσαγόρευσις, δι' ἧς ἀποπέμπει τὸν Αἰσχύλον ὁ Ἀριστοφάνης «εὐοδίαν ἀγαθὴν ἀπιόντι ποιητῇ»· σημειωτέον δέ, ὅτι παρὰ τοῖς νῦν Ἕλλησι ποθητὸς καὶ μόνιμος οἱουδήποτε πλοῦ σκοπὸς εἶνε ἡ εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδος. Ἡ λέξις «εὐοδία» περιεσώθη ἐν τῇ «κατευόδιον». Ἐν τῇ ὡραίᾳ εὐχῇ *καλὸν κατευόδιον* λανθάνει ἡ ἔννοια τῆς ἀποδημίας καὶ τῆς ἐπανόδου, ὡς ἐν τῇ *καλοξημέρωμα* ἡ ἐν νυκτὶ ἀνάπαυσις καὶ ἡ φαιδρὰ ἐξ ὕπνου ἀνάστασις.

Εἰς πάντα ἀποχαιρετισμὸν ἐπισυνάπτεται νέα εὐχὴ ὑπὲρ τοῦ αὖθις ἰδεῖν καὶ ἐντυχεῖν τῷ φιλτάτῳ· *καλὴν ἀντάμωσιν, νὰ πᾶτε καὶ νὰ καλαντάμωθοῦμε*· ὡραῖαι ἀληθῶς καὶ θαυμασταὶ αἱ τῶν λέξεων συνθέσεις *καλαντάμωθοῦμε νὰ σᾶς ξαναϊδοῦμε*.

Συναντῶντες ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δύο Ἕλληνες δεξιοῦνται ἀλλήλους ἀναφωνοῦντες *καλὴν πατρίδα*. Ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ τάφος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπελαμβάνετο «πικρότερον θανάτου», καὶ ὡς ὁ ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας μαχόμενος ἀνέκραξε πολλάκις «ὦ γαῖα πατρίς, πῶς ἂν ἐνθάνοιμί σοι», οὕτω παρὰ τοῖς νῦν Ἕλλησι φοβερώτατα νομίζονται κατάραι, *ἡ ξενιτειὰ νὰ σὲ φάγῃ, νὰ σὲ φάγῃ τὸ ξένο χῶμα, 'πίσω νὰ μὴ γυρίσῃς, εἰς τὸν ἀγύριστο*. Ἐσχάτη εὐχὴ ἐπιλείπεται ἡ ὑπὲρ ἐνταφιασμοῦ ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐλῆς· *νὰ σὲ σκεπάσῃ τὸ χῶμα τῆς αὐλῆς σου, τὸ χῶμα τοῦ νησιοῦ σου*. Τὸ τῆς πατρίδος αἴσθημα διαφερόντως ὑπάρχει ἀνεπτυγμένον παρὰ τοῖς νησιώταις. Ὅταν ὑποστρέφῃ οἴκαδε ὁ περιπόθητος, εὐλογοῦσιν οἱ οἰκεῖοι τὴν ὥραν, καθ' ἣν βλέπουσι τὰ ὄμματα τοῦ φιλτάτου· *καλῶς τὰ 'μάτια σου τὰ δυό*.

Καταλληλοτάτην χαιρετισμῶν εὐκαιρίαν παρέχουσιν αἱ ἑορταὶ τοῦ οἴκου. Ἡ τῶν γενεθλίων ἡμέρα ὑπεχώρησεν εἰς τὴν τοῦ φερωνύμου ἁγίου, καθ' ἣν οἰκεῖοι καὶ φίλοι ποιοῦνται ἐπισήμους ἐπισκέψεις, εὐχόμενοι *πολλὰ τὰ ἔτη, εἰς χρόνια πολλά, ἔτη πολλά*. Ἐν ἑκάστῃ φαιδρᾷ ἑορτῇ, ἧς ποθεῖται ἡ ἐπάνοδος, ἀκούεται ἐπαναλαμβανόμενον *καὶ τοῦ χρόνου*. Ἐν τοῖς γάμοις ἐκφέρεται πᾶσα εὐχὴ ἀναφερομένη εἰς εὐδαιμονίαν ἐπίγειον. Ἡ εὐχή, ὅπως ληφθῇ πρόνοια ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς θυγατρός, προσφωνεῖται τοῖς πενθεροῖς διὰ φράσεως δανείου τοκοφόρου· *νὰ ἰδοῦμε διάφορο*· αἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ νυμφίου εὐχαὶ ἐκδηλοῦνται διὰ τῆς μετοχῆς *στερεωμένος*, ἐμφαινούσης πεποίθησιν εἰς τὸ μέλλον αὐτοῦ, ὡς ἀνδρὸς καθεστηκότος ὑπὸ πᾶσαν βιοτικὴν ἔποψιν. Ἀμφοτέροις τοῖς νυμφίοις εὔχονται οἱ παρεστῶτες νὰ χωρῶσιν εἰς τὸ πρόσω ἐν πλήρει δυνάμει ζωῆς, *νὰ προκόψουν μὲ ζωὴ πολλή*, νὰ ἀποδειχθῇ ὁ νέος σύνδεσμος συμφυὴς τῷ παλαιοτέρῳ *νὰ γένωμεν ἀναχώριοι* (ἀχώριστοι) καὶ νὰ εὐρυνθῇ ὁ παλαιότερος κύκλος διὰ πολυαρίθμων ἐπιγόνων *νὰ γένωμε πολλοί, νὰ πληθύνωμε ὡς τε νὰ μὴ χωροῦμε*. Λεπτόνους πάνυ εἶνε καὶ ἡ εὐχή, ἡ ἀφορῶσα οὐχὶ εἰς τὸ ἐνεστός, ἀλλ' εἰς τὸ μέλλον ἄχρι τῆς τοῦ βίου τελευτῆς, *καλὰ ὑστερνά*.

Λίαν τρυφεραὶ καὶ φιλόστοργοι φαίνονται αἱ ὑπὲρ τῶν νεογνῶν εὐχαί, ἐν αἷς σαφῶς ἐμφαίνονται αἱ περὶ βίου θεωρίαι, Πρὸς τὴν μητέρα εὔχονται ἐν πρώτοις νὰ διαφυλαχθῇ ἡ τρυφερὰ ζωὴ τοῦ νέου αὐτῆς κλωνός, *νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί, νὰ χαίρεσαι τὰ κλωνάρια σου*· τὸ δὲ βρέφος παραβάλλεται θησαυρῷ κομίζοντι εὐτυχίαν εἰς τὸν οἶκον καὶ καλεῖται *καλορρίζικο*. Ἀλλ' αἱ εὐχαὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον, · αἱ δὲ συνήθεις προσαγορεύσεις δὲν ἀρκοῦσιν· ἐντεῦθεν *τὰ νὰ ἦσαι χιλιόχρονος, νὰ χιλιοχρονιάσῃ, νὰ σὲ χαροῦμεν σὰν τὰ ψηλὰ βουνά*. Ὁ νέος κοσμοπολίτης ὀνομάζεται *καλῶς ἦλθε*, εὔχονται δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ *νὰ γένῃ καλὸς εἰς τὰ ἄρματα καὶ τοὺς ἐχθροὺς νὰ σβύσῃ*. Ἐν τῇ Ἠπείρῳ, ἔνθα τιμῶνται τὰ παλλικάρια καὶ ψάλλονται ἔτι τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, ἀκούεται καὶ νῦν ἡ εὐχὴ *νὰ σοῦ γένῃ ἀρματωλὸς καὶ καπετάνος καὶ νὰ τοῦ βγάλουν καὶ τραγούδια*. Ἀποκρίνεται δὲ μετ' ἀγχινοίας ἡ μήτηρ *μόνον νὰ ζήσῃ, ἂς γίνῃ καὶ καλόγηρος*· ὁ λαὸς δὲν τιμᾷ τὸν ἐν τῇ μονῇ ἀδρανῆ βίον· ἀλλ' ἐνταῦθα κυριώτατον εἶνε ἡ παραίτησις τῆς τοῦ γένους διαδόσεως. Πρὸς τὸ βρέφος εὔχονται *νὰ χαρῇς τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, νὰ χαρῇς ὅ,τι ἀγαπᾷς, ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὰ φέρῃ δεξιά*. Ἐνίοτε αἱ τρυφεραὶ εὐχαί, ὑπερβάλλουσαι τὸ μέτρον, ἀπαιτοῦσι θαυμάσια ὑπὲρ τοῦ παιδός· *χῶμα νὰ πιάνῃς καὶ μάλαμα νὰ σοῦ γίνεται*· μέχρι δὲ τοῦ φαντασιώδους μετεωρίζεται ἡ εὐχὴ διὰ τῆς προσθήκης *σὰν τὰ μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς*, ἡ δὲ πρὸς τὴν κεφαλὴν κίνησις τῆς χειρὸς παρίστησι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν εἰκόνα τῆς τοῦ χρυσοῦ ἀφθονίας, ἥτις παραβάλλεται ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς.

Κατὰ παλαιὰν δεισιδαιμονίαν θαυμασμὸς ὑπέρμετρος ἀποβαίνει ἐπικίνδυνος· ὁ ἀπερισκέπτως ἐκφραζόμενος σπεύδει νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ ἁμάρτημα καὶ νὰ προλάβῃ τὴν ζημίαν ἐπιλέγων *νὰ ζήσῃ τὸ παιδί*· ἐνίοτε δὲ νὰ ἀποσοβήσῃ τὸν κίνδυνον διὰ καταφρονητικοῦ σημείου, *πτύσέ το*. Ἐπὶ παντὸς ἐπικινδύνου ἡ μία ἀναφωνουμένη λέξις ὁ *Θεὸς* δηλοῖ ὅ,τιτὸ τῶν ἀρχαίων «ὃ μὴ γένοιτο, ὦ θεοί».

Ἐπισημότατον χαρακτῆρα προσλαμβάνουσιν αἱ εὐχαὶ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἔνθα πρωταγωνιστῇ ὁ νουνὸς ἤτοι ἀνάδοχος. Πρὸς τοῦτον παραδίδεται τὸ βρέφος, ἵνα τὸ διαφυλάττῃ μέχρι τῆς ἡμέρας τῶν γάμων αὐτοῦ· *κ' εἰς τὸ στεφάνωμα, κὺρ νουνέ*. Ἡ πνευματικὴ συγγένεια ἰσοῦται τῇ ἐξ αἵματος καὶ καταβαίνει εἰς τοὺς ἐπιγόνους· *καὶ εἰς τοὺς ἀποδέλοιπους νὰ χαροῦμεν*, ἔνθα «οἱ ἀποδέλοιποι», ἢ καὶ τὰ *ἀποδέλοιπα* δηλοῦσι τοὺς ἐπιλοίπους μετὰ τῶν ἐπιγόνων.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

Η ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Mazzini, ὁ μέγας ἐκεῖνος ἐργάτης τῶν ἐλευθεριῶν καὶ ὁ ἱδρυτὴς τῆς Ἰταλικῆς ἑνότητος, ἐπρέσβευεν ὅτι «ὁ συνεταιρισμὸς μέλλει νὰ »δώσῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν »ἰσότητα, αὐτὸς θὰ ἐξαγιάσῃ τὴν γῆν καὶ θὰ »τὴν καταστήσῃ, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ, »σταθμὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν »τελειότητα, θὰ εἶνε δὲ τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁ»ποίου ὁ ἄνθρωπος θὰ δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ὑ»ψηλοτέραν καὶ εὐγενεστέραν ὕπαρξιν». Τῷ ὄντι ὁποῖα καὶ ὁπόσα καλὰ δὲν βλέπομεν καθ' ἑκάστην προερχόμενα ἐκ τῆς συνεργατικῆς κινήσεως, τοῦ πνεύματος τούτου τοῦ συνεταιρισμοῦ, ὅστις εἶναι τὸ σύνολον τῆς κοινωνίας ἐργαζομένης εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῶν παραγνωρισθέντων δικαιωμάτων τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφότητος, δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα εἶναι παγκόσμια καὶ ἀποκαλύπτονται διηνεκῶς βοηθούμενα ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐκ τῆς προοδευτικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων, ἐμφύτων εἰς τὴν ἡμετέραν φύσιν; *Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, βοηθεῖσθε ἀμοιβαίως*, ἰδοὺ ἡ ἀρχή, ὁ θεμελιώδης λίθος ὅλων τῶν συνεταιρισμῶν τῶν τεινόντων εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ἁρμονίας τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀδιακόπως ἀντίκεινται ὁ ἐγωϊσμός, αἱ προλήψεις καὶ τὸ ἐκ τῆς κτηνώδους ἰσχύος πηγάζον προνόμιον.

Ἐν τούτοις μ' ὅλας τὰς ἐναντιότητας, τὰς ἀπωθήσεις, τὰς πιέσεις, εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως, φανερὰ ἢ μυστικῶς, ἡ κίνησις αὕτη τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω προοδεύει ἀδιακόπως, οὐδεὶς δὲ δύναται πλέον ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι εἶνε μία δύναμις ἀκαταμάχητος. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν βοηθήσωμεν, ἀκολουθοῦντες τὸν νόμον τῆς φύσεως· τὸ ῥεῦμα θὰ εἶνε ὠφέλιμον, πλούσιον ἀπὸ μεγάλα καλά· τοὐναντίον θέλει γείνει αἴτιον ἀναριθμήτων δυστυχημάτων καὶ καταστρεπτικῶν ἀνατροπῶν. Ἁπλοῦν βλέμμα ἂν ῥίψωμεν ἐπὶ τῆς ἱστορίας, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὰ τέσσαρα πέμπτα τῶν ἰσχυόντων ἐν τῷ κόσμῳ νόμων εἶνε συνεχὴς παραχώρησις, ἀφαιρεθεῖσα παρὰ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς πρὸς ὄφελος ἐκείνων, οἵτινες ἐργάζονται δι' ὅλους. Βεβαίως πᾶσαν προσπάθειαν καταβάλλουσιν οἱ ἰσχυροὶ οὗτοι, ὅπως ἐξουδετερωθῶσι τ' ἀποτελέσματα τῶν παραχωρηθέντων νόμων καὶ ἐμποδισθῇ ἡ πρόοδος· ἀλλ' εἰς μάτην, διότι ἡ κίνησις ἡ κάτωθεν προερχομένη

αὐξάνει, ἰσχυροποιεῖται, ὀργανίζεται καὶ εἶνε ἀκαταμάχητος. Εἶμαι λοιπὸν καὶ ἐγὼ πεπεισμένος, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ τὸ κάτωθεν προερχόμενον μέλλει ἐπὶ τέλους νὰ ἐξυγιάνῃ τὸ ἐκ τῶν ἄνω, τῶν διοικουσῶν δηλ. τάξεων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, τῶν κυβερνήσεων,κτλ. ἀδυνατούντων τούτων νὰ ἐξασφαλίσωσι τὰ δικαιώματα ὅλων.

Ἰδοὺ διατί μεθ' ὅσα ἔγραψα καὶ ἐδημοσίευσα περὶ συνεργασίας καὶ συνεργατικῶν ἑταιριῶν [1], ἠθέλησα καὶ διὰ τῆς πολυτίμου *Ἑστίας*, τῆς ὑπὸ τῆς οἰκογενειῶν ἀναγινωσκομένης, νὰ μεταδώσω τὰ καλὰ τῆς συνεργασίας εἰς αὐτάς, ὅπως οὕτω εὐκολώτερον καταπολεμηθῶσι τὰ εἰς τὴν πρόοδον ἀντικείμενα ἐμπόδια.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος καὶ ἐκ τῆς Σκωτίας ἐστερημένης πάσης ἀναπτύξεως, ἄνευ βιομηχανίας, ἀκαλλιεργήτου, ἄνευ ὁδῶν, ἐλώδους καὶ πλήρους νόσων, ἐδόθη ἡ πρώτη ὤθησις τῆς συνεργασίας διὰ τῆς συστάσεως ἐκεῖ προνομιούχου Τραπέζης κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἱδρυθείσης τοιαύτης ἐν ἔτει 1695. Λέγεται ὅτι ἡ Τράπεζα αὕτη ἐβοήθησε τὴν τελευταίαν ἐκστρατείαν τῶν Στουαρτῶν, καὶ τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον πρὸς τιμωρίαν τῆς ἀφήρεσε τὸ προνόμιον καὶ ἐπέτρεψεν εἰς πᾶσαν Ἑταιρίαν ἀριθμοῦ τινος μελῶν, ἀσφαλῶς ἐπομένως, τὸ δικαίωμα ἱδρύσεως Τραπέζης δημοσίου. Τοῦτο, δικαίως δύναται νὰ εἴπῃ τις, ἐπέφερε τὴν εὐτυχίαν τοῦ τόπου διότι αἱ τράπεζαι αὗται ηὔξησαν ἀστραπηδὸν καὶ διεδόθησαν καθ' ἅπασαν τὴν Σκωτίαν, ὡς διὰ μαγείας δὲ ἐξ αἰτίας αὐτῶν, ἱδρυθεισῶν ἐπὶ τῆς ἰσχυρᾶς ἀρχῆς τῆς ἀλληλεγγύης, τοῦ Self-help, ἐχαράχθησαν ὁδοί, ἠνοίχθησαν διώρυγες, ἐκαλλιεργήθη ὁλόκληρον τὸ ἔδαφος, ἀνεπτύχθη ἡ βιομηχανία καὶ ἡ Σκωτία ἐγένετο, οὕτως εἰπεῖν, ἡ Ἑλβετία τῆς Ἀγγλίας, ὡς ἐν ταῖς μελέταις αὐτοῦ μαρτυρεῖ ὁ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας πολιτικῆς οἰκονομίας ἱστορικὸς Blanqui.

Ἡ ἰδέα λοιπὸν τῆς συνεργασίας ἐρρίφθη καὶ πολλαὶ προσπάθειαι ἐγένοντο πρὸς ἀνάπτυξίν της. Ὑπῆρξαν ἄνθρωποι οἵτινες ὡς ὁ Owens ἐθυσίασαν ὅλας τὰς δυνάμεις των, τὴν περιουσίαν των καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ζωήν των ὅπως διασπείρωσι τὴν νέαν αὐτὴν ἰδέαν, ἥτις ἐπὶ τέλους ἐπέπρωτο νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τὸ 1844 ἐν Ροχδάλῃ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐξ αὐτῆς νὰ διαχυθῇ τὸ φῶς, ὅπως ὑποδείξῃ εἰς τὰς ἐργατικὰς τάξεις τὸν βέβαιον καὶ πρακτικὸν τρόπον πρὸς καλλιτέρευσιν τῆς τύχης των καὶ κατανόησιν ὅλων τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου.

Εἴκοσι καὶ ὀκτὼ πτωχοὶ ὑφανταὶ τῆς Ροχδάλης κατὰ τὸ 1844 ἄνευ ἐργασίας καὶ ἀπολέσαντες μάλιστα τὰς μικράς των οἰκονομίας ἐκ τῆς πτωχεύσεως τοῦ Ταμιευτηρίου τῆς πόλεώς των, συνηθροίσθησαν καὶ εἶπον: «Ἄς βοηθηθῶμεν μεταξύ μας» καὶ ἰδοὺ οὗτοι δι' ἑβδομαδιαίας καταθέσεως τριάκοντα λεπτῶν, τὰ ὁποῖα ἕκαστος ᾠκονόμει ὅπως ἠδύνατο, καταγελώμενοι παρὰ πάντων, κατώρθωσαν νὰ ἱδρύσωσι τὴν εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον σήμερον γνωστὴν «Ἑταιρίαν τῶν δικαίων σκαπανέων», τῆς ὁποίας τὸ πρόγραμμα ἂν καὶ δὲν εἶνε καθ' ὅλα πρακτικόν, προώρισται ὅμως διὰ τῶν ἀπείρων αὐτῆς προσπαθειῶν ἀπολύτως νὰ λύσῃ τὸ μέγα κοινωνικὸν ζήτημα.

Οἱ ἐκ τῶν 30,000 κατοίκων τῆς Ροχδάλης 28 οὗτοι τολμηροὶ καὶ πλήρη πρὸς τὸν συνεταιρισμὸν πεποίθησιν ἔχοντες ἐργάται ἤρξαντο τοῦ ἔργου χωρὶς νὰ διστάσωσιν ἐνώπιον οὐδενὸς κωλύματος· καὶ τὸ πρῶτον ἔτος μὲ κεφάλαιον φρ. 700 ἐκέρδησαν φρ. 2000· τὸ ἑπόμενον ἔτος γενόμενοι 74 ἐδιπλασίασαν τὸ ποσὸν τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1849 αἱ ἐργασίαι καὶ τὰ κέρδη ἔλαβον σημαντικὴν ἐπίτασιν, καὶ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1880, σὺν τῇ αὐξήσει καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ροχδάλης, ὅστις ὑπερέβη τὰς 70,000, ηὔξησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν «δικαίων σκαπανέων» εἰς 10,613 ἢ μᾶλλον εἰς 42,452, διότι ἕκαστος τῶν μετόχων εἶνε ἀρχηγὸς οἰκογενείας ἀριθμούσης κατὰ μέσον ὅρον 4 ἄτομα, κατέχοντας κεφάλαιον μετοχῶν φρ. 7.314,250, διαχειριζομένους εἰς τὰς ἐργασίας φρ. 7,091,375 καὶ πραγματοποιοῦντας ἐτήσιον κέρδος 1,213,625 φρ. ἤτοι 17 0[0 ἐπὶ τῶν ἑταιρικῶν κεφαλαίων, διανεμόμενον μεταξὺ τῶν μετόχων, ἁπάντων κατοίκων τῆς Ροχδάλης· τοιαῦτα εἶνε ἐν συνόψει κατὰ τὸν Holyooke *ἐν τῇ Ἱστορίᾳ του τῶν δικαίων σκαπανέων τῆς Ροχδάλης* τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεγάλης ταύτης νέας δυνάμεως, ἥτις καλεῖται συνεργασία καὶ περὶ τῆς ὁποίας μετὰ σεβασμοῦ εἰς τὸ μέλλον ὀφείλομεν νὰ ὁμιλῶμεν.

Τὸ παράδειγμα τῶν 28 ἐκείνων ἐργατῶν τῆς Ροχδάλης ἐπέφερε τὴν πληθὺν τῶν σήμερον ὑπαρχουσῶν εἰς τὸν κόσμον παντοίων συνεργατικῶν ἑταιριῶν, καὶ ἐγέννησε τὰς λαϊκὰς Τραπέζας, περὶ ὧν ἄλλοτε διεπραγματεύθημεν[1] καὶ αἵτινες εἶνε προωρισμέναι εἰς τὴν εἰρηνικὴν λύσιν τῆς κοινωνικῆς κρίσεως· διότι παρέχουσιν εἰς πάντα πολίτην τίμιον καὶ φιλόπονον τὸ μέσον τοῦ νὰ δανείζηται εὐκόλως καὶ ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ ὅταν ἔχῃ χρείαν καὶ ἐφ' ὅσον ἔχει χρείαν τ' ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἐργασίαν του καὶ τὸν οἰκόν του χρήματα, περιορίζουσι τὴν τοκογλυφίαν, κινητοποιοῦσι καὶ χρησιμοποιοῦσι τὰ μικρὰ κεφάλαια, συγκεντρώνουσαι αὐτὰ ὡς ἐν Ταμιευτηρίῳ, συντελοῦσι δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τοῦ λαοῦ, πειθομένου τοῦ

1 Ἴδε Παρνασ. Τ. Ζ' τεῦχ. Β'.

1. Ἴδε Παρνασ. Τ. Γ'. τεῦχ. Ε'.

ἐργάτου ὅτι ἡ ἐν τῇ τέχνῃ αὐτοῦ ἐπιδεξιότης, ἡ φιλοπονία, ἡ ἀκρίβεια καὶ πρὸ πάντων ἡ χρηστότης του εἶνε κεφάλαια ἔχοντα χρηματικὴν ἀξίαν παρὰ ταῖς λαϊκαῖς Τραπέζαις, ἡ ἀνάμιξίς του δ' ἐν αὐταῖς μετὰ συνεταίρων ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πλούτῳ αὐτοῦ ὑπερτέρων τὸν ἀναγκάζει νὰ καλλιτερεύῃ ἑαυτόν, ἐκ φιλοτιμίας δὲ νὰ ρυθμίζῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν κατὰ τας ἀξιώσεις τῶν συνεταίρων του· δικαίως λοιπὸν ὁ μέγας Cavour ἐπρέσβευεν ὅτι «Al lavoro ed alla cooperazione é affidato l' avenire dei popoli»,

Κ. Χ. Βαμβας

ΟΝΕΙΡΟ

Εἰς τὸν κῆπο σ' ἔβλεπα ἀπ' τὸ παραθύρι,
Ἕνα θάμνο ἐφύτευες πλάϊ 'ς τὴ φραγή,
Κ' ὕστερ' ἀφ' οὗ ἔρριξες κάτω τὸ σκαφτῆρι,
Κουρασμένος κάθησες χαμηλὰ 'ς τὴ γῆ.

«Νἄρθω κάτω, 'φώναξα, γιὰ νά σε βοηθήσω;
Τί δεντράκι ἔβαλες;» Καὶ μοῦ ἀπαντᾶς
«Τὸ δεντράκι πῶβαλα θὰ σοῦ τὸ χαρίσω,
Εἶνε ἡ δάφνη ποῦ ἀνθεῖ γιὰ τοὺς ποιητάς.»

«Πῶς! γιὰ μὲ τέτοιο δεντρὶ στέκει νὰ φυτεύῃς!»
«Ναι· γιὰ νἄχῃς ἄφθονη δάφνη ζηλευτή,
Ὅταν μὲ τοὺς στίχους σου τοῦ κακοῦ γυρεύῃς
Ἕνα κλῶνο ἀθάνατο ναῦρῃς ἀπ' αὐτή!»

Ξύπνησα· τὰ λόγια σου πλιὰ δὲν τὰ ξεχάνω,
Τόσο 'κεῖνο τ' ὄνειρο ἦταν ζωηρό,
Ποῦ κι' ὡς τώρα κἄποτε, ὅταν στίχους κάνω,
Μὲ μιὰ δάφνη στέκεσαι καὶ γελᾶς, θαρρῶ!

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

Ε υ α.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ ὕπνος εἶνε ἡ ἀνακωχὴ τῶν ὅπλων ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως.

—

Ἐὰν ἔπεσες εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς δυστυχίας, δύναται ἰσχυρός τις βραχίων νὰ σὲ διασώσῃ ἐκ τοῦ πνιγμοῦ. Ἀλλ' ἂν ἔπεσες εἰς ρυπαρὸν ἕλος, ὅσον περισσότερον κινεῖσαι τόσῳ βαθύτερον θὰ καταβυθίζεσαι, χωρὶς νὰ δύναται νὰ σὲ σώσῃ οὐδείς.

—

Πρόσφερε εἰς τοὺς ἰσχυροὺς τὸν σεβασμόν σου, ἀλλὰ ζήτει συγχρόνως καὶ τὴν εὔνοιαν τῶν μικρῶν. Διότι καὶ ἂν δὲν εἶνε ἱκαναὶ αἱ πτέρυγες τοῦ κώνωπος ὅπως σὲ σκεπάσωσι, τὸ κέντρον των ὅμως, τὸ λεπτότερον τριχός, ἔχει ἱκανὸν ἰὸν ὅπως σοὶ προξενήσῃ πόνους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων ἐθεώρησε τελευταῖον καλὸν νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς χρῆσιν παλαιάν τινα ἀστυνομικὴν διάταξιν τοῦ 1857 καθ' ἣν, ἐκτὸς τῶν ἀπόκρεων, οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπιτρέπεται εἰς γυναῖκα νὰ φέρῃ ἀνδρικὰ ἐνδύματα. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀφορμὴν ἔδωκεν ἡ Κυρία Dieulafoi, ἡ ἀνδρεία σύζυγος καὶ πιστὴ τῶν κινδύνων συμμέτοχος τοῦ ἐρευνητοῦ τῆς Περσίας συζύγου της, ἥτις ἐξοικειωθεῖσα πρὸς τὴν ἀνδρικὴν ἐνδυμασίαν, ἣν ἔφερεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐν Περσίᾳ διατρίβουσα, ἐξακολουθεῖ φέρουσα αὐτὴν ἔτι καὶ σήμερον πρὸς κοινὸν σκάνδαλον. Οὕτω ἐσχάτως καὶ κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ κωμικοῦ μελοδράματος «Ὁ ἀκούσιος βασιλεὺς» ἡ κυρία αὕτη ἐκάθητο ἔν τινι θεωρείῳ φέρουσα φράκον, λευκὸν λαιμοδέτην, τὴν ἐρυθρὰν ταινίαν τοῦ παρασήμου τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς καὶ ὅλα τέλος τὰ ἀνδρικὰ ἐξαρτήματα.

Τὸ γερμανικὸν ἔθνος ἐπελήφθη εἰρηνικοῦ μεγαλουργήματος, ὅπερ θὰ περιποιήσῃ αὐτῷ δόξαν οὐχὶ ἐλάσσονα τῶν ἐν πολέμῳ θριάμβων. Ἡ Βαλτικὴ πρόκειται νὰ ἑνωθῇ πρὸς τὴν βορείαν θάλασσαν διὰ διώρυγος, ὁ δὲ γηραιὸς αὐτοκράτωρ Γουλλιέλμος ἀπῆλθεν αὐτοπροσώπως εἰς Κίελον, ὅπως ἐγκαινίσῃ τὰς ἐργασίας. Ἡ διῶρυξ θὰ ἔχῃ καὶ ἐμπορικῶς καὶ πολιτικῶς μεγάλην σημασίαν, εἰς εὔλογον δ' ἀνησυχίαν ἐμβάλλει ἰδίως τοὺς Δανούς, οἵτινες, κρατοῦντες μέχρι τοῦδε τοῦ ἑνοῦντος τὰς δύο θαλάσσας πορθμοῦ, βλέπουσι παραγκωνιζομένην καὶ καταδικαζομένην εἰς σχετικὴν ἀφάνειαν τὴν Κοπεγχάγην. Ἀλλὰ καὶ τῶν Γάλλων ἐξηγέρθη ἡ εὔθικτος φιλοτιμία, βουλευτὴς δέ τις παρέστησεν ἐν τῇ παρισινῇ Βουλῇ τὴν ἀνάγκην τῆς ἑνώσεως τῆς Μεσογείου πρὸς τὸν Ὠκεανὸν διὰ διώρυγος, καὶ τῆς μετατροπῆς τῶν Παρισίων εἰς θαλάσσιον λιμένα.

Ἀφεθέντος ἀνοικτοῦ ὑπὸ τοῦ φύλακος τοῦ κυκλιδώματος, ὅπερ ἐχώριζε τὸν κλωβὸν τοῦ λέοντος ἀπὸ τοῦ τῆς τίγριδος ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τοῦ Ἀμβούργου, εἰσῆλθεν αὕτη εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπέπνιξε τὸν ἀπροόπτως συλληφθέντα ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ αἰχμάλωτον βασιλέα τῶν ἐρήμων.

Ἂν πιστεύσωμεν τὰς Ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας, ὁ φωνογράφος πρόκειται νὰ κατασταθῇ ἐργαλεῖον πρακτικὸν καὶ ἀντικαταστήσῃ εἰς τὸ μέλλον τὴν στενογραφίαν καὶ πάσας τὰς ἐφευρεθείσας μηχανὰς πρὸς γραφήν. Ὁ Σοῦμερ Ταῖνερ τὸν φωνογράφον τοῦ Ἔδισον, ὅστις μέχρι τοῦδε ἐχρησίμευεν ὡς ἁπλοῦν παίγνιον, πρόκειται νὰ μεταβάλῃ εἰς ἐργαλεῖον βιομηχανικὸν εὐωνότατον. Διὰ τοῦ νέου φωνογράφου ἡ

φωνὴ δὲν θὰ ἀποτυποῦται ὡς μέχρι τοῦδε ἐπὶ πλακῶν ἐκ κασσιτέρου, ἀλλ' ἐπὶ κηροῦ. Τὰ τεμάχια τοῦ κηροῦ εἶνε κυλινδρικὰ καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν θὰ δύνανται νὰ ἐγχαραχθῶσι 1000 λέξεις, αἵτινες δύνανται ν' ἀναπαραχθῶσιν ἐναργέστατα καὶ ἰσχυρότατα. Ἔμπορός τις φωνογραφεῖ τὰς ἐπιστολάς του ἐπὶ τῶν κηρίνων κυλίνδρων καὶ ἀποστέλλει ταύτας εἰς τοὺς ἀνταποκριτάς του. Ἀρκεῖ νὰ θέσῃ τις τοὺς σωλῆνας τούτους εἰς ἕτερον φωνογράφον, καὶ ἀκούει τὴν ἰδίαν φωνὴν τοῦ ἐμπόρου ὁπόταν θέλῃ. Ὁ φωνογραφικὸς οὗτος χάρτης θὰ πωλῆται ὑπὸ τῶν χαρτοπωλῶν καὶ ἕκαστος θ' ἀγοράζῃ. Αἱ φωνογραφικαὶ ἐπιστολαὶ πρὸς τούτοις ἔχουσι καὶ τὸ προσὸν ὅτι θὰ ἐμποδίζωσι τὰς πλαστογραφίας, διότι ἀναπαράγουσιν αὐτὴν ταύτην τὴν φωνὴν τοῦ γράφοντος.

Πλῆθὺν δώρων ἔλαβεν ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς βασιλείας αὐτῆς, ἐν οἷς καί τινα λίαν περίεργα. Εἰς τῶν ὑπηκόων της ἀπέστειλε τῇ Βασιλίσσῃ τὴν φωτογραφικὴν εἰκόνα αὐτοῦ, προσθείς, ὅτι εἶνε ὁ παχύτατος καὶ βαρύτατος τῶν ὑπηκόων αὐτῆς· διότι ζυγισθεὶς εὑρέθη βάρους διακοσίων ὀγδοήκοντα χιλιογράμμων.

Μικρὰ κόρη, ἐννεαέτις, μεταλλευτικοῦ ἐργάτου, ἀπέστειλε τῇ βασιλίσσῃ Βικτωρίᾳ ζεῦγος ἐμβάδων, ἃς μόνη ἐκέντησεν, ἐξοικονομήσασα δι' ὅλου τοῦ ἔτους τὸ χρήσιμον πρὸς ἀγορὰν τσῦ νήματος χρῆμα. Ὁ τῆς Βασιλίσσης γραμματεὺς ἐπέστρεψε τὸ δῶρον, προσθείς, ὅτι «ἡ Βασίλισσα δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τοιαῦτα δῶρα». Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐξήγειρε γενικὴν ἀποδοκιμασίαν παρὰ τῷ ἀγγλικῷ Τύπῳ, ἤρξατο δὲ ἔρανος, ὅπως προσενεχθῇ δῶρον τῇ μικρᾷ κόρῃ.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἀπέστειλε τῇ Βικτωρίᾳ, ὡς δῶρον ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ αὐτῆς, συσκευὴν τραπέζης ἐκ 1,200 ἀγγείων, ἐξελθόντων τῶν ἀγγειοπλαστείων τῆς Δρέσδης, καὶ δύο μαρμαρίνας προτομάς, μίαν ἑαυτοῦ καὶ ἑτέραν τῆς Αὐτοκρατείρας. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἀπέστειλε 500 φιάλας οἴνου τῆς Τοκάϋ, ἀρχαιοτάτου. Ὁ Βασιλεὺς τῶν Βέλγων ἐκόμισεν ἀγγεῖον ἐξ ἀργύρου ὕψους ὑπὲρ τὸ μέτρον, μετ' ἐπιγραφῶν καὶ ἀναγλύφων, σχετικῶν τῇ βασιλείᾳ τῆς Βικτωρίας. Ὁ παρὰ τῶν γυναικῶν τῆς Ἀγγλίας ἔρανος παρήγαγε ποσὸν ὑπὲρ τὰ δύο ἑκατομμύρια φράγκων· τούτου μέρος θέλει χρησιμεύσει εἰς τὴν ἐν Οὐίνδσωρ ἀνέγερσιν μνημείου τῷ συζύγῳ τῆς Βασιλίσσης, τὸ δὲ ὑπόλοιπον παραδοθήσεται τῇ Βασιλίσσῃ, ὅπως διαθέσῃ αὐτὸ κατ' ἀρέσκειαν.

Πίθηκοι τρώγοντες ὀστρείδια.

Εἰς τὰς νήσους τὰς κειμένας πρὸς νότον τῆς Βιρμανίας, οἱ πίθηκοι κατὰ τὰς ἀμπώτιδας μεταβαίνουσιν εἰς ἀνεύρεσιν τῶν ὀστρειδίων, τὰ ὁποῖα ἀνοίγουσι τύπτοντες ἐπὶ τοῦ ὀστράκου αὐτῶν διὰ λίθων. Τὸ ἀγγλικὸν περιοδικὸν «Ἡ φύσις» περιγράφει οὕτω τὸ γεγονός. Εἰς τὰς νήσους τοῦ Μεγνίου ἀρχιπελάγους οἱ ἀποκαλυπτόμενοι κατὰ τὰς ἀμπώτιδας λίθοι φέρουσιν ὀστρείδια διαφόρων μεγεθῶν. Εἶδός τι πιθήκου, ἴσως ὁ Μακάκος ὁ κυνόμολγος, πλανᾶται εἰς τὰς ἀκτὰς καὶ ἀνοίγει τὰ ὀστρείδια τὰ εὑρισκόμενα ἐπὶ τῶν λίθων, πλήττων τὸ ἀνώτερον ὄστρακον διὰ λίθου μέχρι οὗ τὸ θραύσῃ. Τότε ἀφαιρεῖ τὸ μαλάκιον διὰ τῶν δακτύλων, ἢ τὸ καταπίνει ἀπ' εὐθείας πλησιάζων τὸ στόμα. Ἂν ταράξῃ τις τοὺς λαιμάργους τούτους, φεύγουσιν ἐγκαταλείποντες τοὺς λίθους. Πρὸς τούτοις τὸ ὁρμέμφυτον ὁδηγεῖ αὐτοὺς θαυμασίως κατὰ τὴν ἐργασίαν, διότι ἄρχονται θραύοντες τὸ γίγλυμα τὸ συγκρατοῦν τὰς δύο θύρας τοῦ ὀστράκου.

Τελευταῖον παρεφρόνησεν ἐν Παρισίοις ὁ βαρῶνος Raymond de Seillières, ἀδελφὸς τῆς πριγγιπίσσης Sagan. Ὁ βαρῶνος οὗτος ἦτο ἐπὶ δεκαετηρίδα ὅλην ὁ ἐλευθεριώτερος ὅλων τῶν ἐν Παρισίοις φιλοδαπάνων πλουσίων. Οὐ μόνον δὲ ἀπώλεσεν ἀπαθῶς μεγάλα ποσὰ εἰς τὸ παίγνιον καὶ εἰς στοιχήματα, ἀλλ' ἠνείχετο ν' ἀπατᾶται καὶ κλέπτηται ὑπὸ πολλῶν, χωρὶς νὰ θεωρῇ ἄξιον τοῦ κόπου νὰ κάμῃ τὸν ἐλάχιστον λόγον περὶ τῶν ἀπατεώνων. Εἰς ταῦτα δὲ προσθετέον καὶ τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἐλευθεριότητα εἰς τὰ γεύματα καὶ τὰς σκανδαλώδεις περιπετείας. Καθ' ὅλας δὲ ταύτας τὰς διασπαθήσεις τοῦ πλούτου ὁ Seillières ἔμενε πάντοτε ὁ αὐτός, διετήρει πάντοτε τὴν ἔκφρασιν τοῦ βαρυνθέντος τὸν κόσμον, τοῦ περιφρονοῦντος τὰ πάντα. Δαπανήσας δὲ τελευταῖον περὶ τὰ τριάκοντα ἑκατομμύρια, κατεπονήθη κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος. Δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ζήσῃ διὰ τοῦ ἐναπομείναντος εἰσοδήματος τῶν 400,000 φρ. ἅτε συνειθισμένος νὰ ζῇ μὲ ἑκατομμύρια. Ὁ κτύπος ἦτο ἰσχυρός, διὸ καὶ τὸν ἐκλόνησε βαθύτατα. Ὁ Seillières ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικὴν ἐπὶ τῇ προφάσει νὰ κερδίσῃ πάλιν ἑκατομμύρια διὰ νέων ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔλευσίν του εἰς Παρισίους παρεφρόνησε.

Κλινοσκεπάσματα ἐκ χάρτου.

Τὰ οἰκονομικὰ ταῦτα κλινοσκεπάσματα τὰ ἐφευρεθέντα τελευταίως συνίστανται πρῶτον ἐκ πολλῶν ὑπερκειμένων φύλλων φυτῶν συμμεμιγμένων ἐν εἴδει χάρτου, καὶ συγκεκολλημένων δι' ἰδίας τινὸς κόλλας, καὶ ἐκ περιβλημάτων ἐξωτερικῶν ἐξ ἱστῶν βάμβακος ἢ μετάξης προφυλασσόντων καὶ κοσμούντων τὰ κλινοσκεπάσματα. Τὰ περιβλήματα ταῦτα εἶνε προσηρμοσμένα εἰς τὰ σκεπάσματα. Τὰ νέα κλινοσκεπάσματα στοιχίζουσιν εὐθηνότατα καὶ διατηροῦσιν ὅσον καὶ τὰ μάλλινα τὴν θερμότητα. Πρὸς τούτοις δὲν προσβάλλονται οὔτε ὑπὸ τῶν σητῶν οὔτε ὑπὸ τῶν τρωκτικῶν μυῶν κλ. διὰ τοῦτο καὶ ἡ διάρκεια αὐτῶν εἶνε μακροτέρα.

Ὑπελογίσθη ὅτι ὁ πλοῦτος τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ ἀνήρχετο εἰς 6113 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν ἐν ἔτει 1864 καὶ εἰς 9103 ἑκατομμύρια ἐν ἔτει 1884. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ αἰῶνος ὁ μὲν δημόσιος πλοῦτος ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπενταπλασιάσθη, ἡ δὲ συμμετοχὴ τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους εἰς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον ἀνῆλθεν εἰς τεσσαράκοντα ἑκατοστά.

«—Ξεύρεις πῶς ἔκαμα τὸ γυιό μου νὰ μάθῃ τὰ γαλλικὰ φαρσί; Τοῦ ἔστειλα διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἕνα ἐρωτικὸ γράμμα γαλλικὸ μὲ γυναικεῖο γράψιμο ἀνυπόγραφο. Πρὸ δύο μηνῶν δὲν διαβάζει τίποτε ἄλλο παρὰ φραντζέζικα.»

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1887—949